

У К Р А Ї Н И Військо

№07 (177)

Лейтенант
АНАСТАСІЯ
ДЕМ'ЯНОВА,

22 роки, закінчила Академію
сухопутних військ імені
гетьмана Петра Сагайдачного.
Під час розподілу могла вибрати
мирне місце служби, однак

ВИБРАЛА
ФРОНТ

«РЕПІД ТРАЙДЕНТ-2015»

На Львівщині понад 1800 військовослужбовців з 18 країн світу взяли участь в українсько-американському командно-штабному навчанні із залученням військ «Репід трайдент-2015».

Дії військовослужбовців, зокрема, оцінювали Міністр оборони України генерал-полковник Степан Полторак, Віце-прем'єр міністр – Міністр національної оборони Республіки Польща пан Томаш Семоняк, Міністр охорони краю Литовської Республіки пан Юозас Олекас, командувач Сухопутних військ ЗС США в Європі генерал-лейтенант Фредерік Бен Ходжес, командувач корпусу швидкого розгортання НАТО генерал-лейтенант Рікардо Марчіо, командувач Сухопутних військ ЗС України генерал-лейтенант Анатолій Пушняков, командувач сухопутної компоненти ЗС Бельгії генерал-майор Жан-Поль Деконінг, начальник штабу Сухопутних військ ЗС Болгарії бригадний генерал Пламен Атанасов, Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні Джеффрі Пайетт, почесні консули держав-учасниць навчання та інші високопосадові особи.

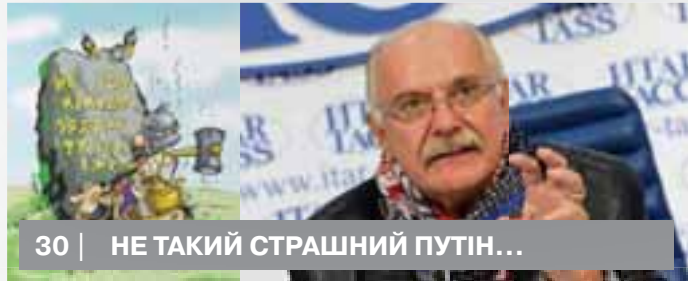
– Керівництво оборонного відомства має чітке розуміння проблем війська, які гостро проявились під час ведення бойових дій. Успіх на полі бою залежить від доброї підготовки. Цього року в кошторисі Мін-оборони передбачені кошти щодо забезпечення навчальних центрів. І це стосується не тільки Міжнародного центру миротворчості та безпеки, а й інших полігонів. Усі навчальні центри Збройних Сил України матимуть сучасну матеріальну базу, – зазначив Міністр оборони України генерал-полковник Степан Полторак.

ЗМІСТ

- 2 | ХОРОБРІ СЕРЦЯ**
Сильніші за зброю
- 6 | ЗАХИСНИК ВІТЧИЗНИ**
Солдат Алі: «Допоки живий, виборюватиму волю України»
- 8 | ЛЮДИ ПЕРЕМОГИ**
Лицар війни з Мотовилівки
- 12 | АДРЕСИ МУЖНОСТІ**
«Моя «висота» ще попереду»
- 14 | ВІДРОДЖУЄМО РАЗОМ**
Іван Васильович змінює... артилерію
- 18 | ПРОФЕСІОНАЛ**
Комбат
- 21 | НА ПЕРЕДОВІЙ**
Відчайдушний шибайголова
- 24 | ВІЙСЬКОВІ ДИНАСТІЇ**
Дякую вам, сини!
- 26 | НАЙКРАЩІ СИНІ УКРАЇНИ**
Позивний «Маузер»
- 29 | ІСТОРІЯ НАГОРОД**
Волонтери Вишгорода – героям АТО
- 30 | КОЛОС НА ГЛИНЯНИХ НІЖКАХ**
Не такий страшний Путін...
- 38 | НЕ МАЮТЬ ЧЕСТІ**
Вони зрадили Батьківщину
- 42 | СВЯТА СПРАВА**
Останнє пошанування
- 45 | ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ**
Криваві землі
- 50 | РОСІЯНИ ПРО УКРАЇНУ**
«Російський солдате, кидай рушницю, йди додому!»
- 56 | ВОРОГА НА КПИНИ**
Художник Володимир Казаневський:
«Я вірю в безпутінську демократичну Росію»
- 61 | ЗІРКИ АРМІЙСЬКОГО СПОРТУ**
Військові спортсмени протиставили агресії хоробрість і чесну гру

14 | ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ ЗМІНЮЄ... АРТИЛЕРІЮ

30 | НЕ ТАКИЙ СТРАШНИЙ ПУТІН...

50 | «РОСІЙСЬКИЙ СОЛДАТЕ, КИДАЙ РУШНИЦЮ, ЙДИ ДОДОМУ!»

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:
Міністерство оборони
України

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72

Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;

Електронна версія:
<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014

Підписано до друку:
22.07.2015 р.

Наклад: 2569

Віддруковано
ТОВ «Інтер Прінт 1»
Передплатний індекс: 74101
Передплату можна оформити
в усіх поштових відділеннях
зв'язку

**Свідоцтво про державну
реєстрацію:**
КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Головний редактор:
Валентин БУРЯЧЕНКО.

**Заступник головного
редактора:**
Андрій МИРОНЧУК.

Відповідальний секретар:
Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ.

Начальники відділів:
Олександр БІРЧЕНКО,
Руслан ТКАЧУК,
Володимир КОСЕНКО,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО.

Спеціальні кореспонденти:
Сергій БАСАРАБ,
Юрій КУЗНЕЦОВ.

Кореспонденти:
Валерія СОКОЛІК,
Дар'я ЧІГАРЄВА,
Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ.

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформ-агентств і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відпо-відальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використан-ня можливе лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилення на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

За словами
російської
правозахис-
ниці Олени
Васильєвої,
«практично
до кожного
міста Росії
вже прийшов
«вантаж 200»
з України.

Тисячі
родин
шукають
своїх.
Свідощтва
про смерть
військових
заповнюють
заднім
числом, а
у графі про
причини
вигадують
будь-що,
наприклад,
суїцид,
інфаркт,
інсульт
тощо, що
абсурд-
но звучить
щодо
молодих і
здорових
солдатів».

СИЛЬНІШІ ЗА ЗБРОЮ

В Україні своїх загиблих вважають героями. На їхню честь називають вулиці, підрозділи, школи. Солдатам, які боронять Батьківщину, низько вклоняються та усім миром дякують. Наші солдати – не найманці з Росії, які за гроші прийшли на чужу територію вбивати та руйнувати. Українські бійці – це інженери, вчителі, бізнесмени, фермери, робітники, студенти... А віра у свою правоту та перемогу робить наших військових сильнішими.

У складі 11-го батальйону територіальної оборони «Київська Русь» за незалежність України воював майстер спорту, тренер з плавання, викладач фізкультури з Білої Церкви Василь Морський.

Ще в ранньому віці він захоплювався спортом, особливо – плаванням. Це і допомогло Василі з визначенням майбутньої професії. Шість років присвятив він навчанню в Національному університеті фізичної культури та спорту. Закінчивши його у 2008 році, отримав диплом викладача та тренера з плавання.

Після був призваний на строкову службу в 95-ту аеромобільну бригаду. Дев'ять місяців у Житомирі в овіяній романтикою «крилатій піхоті» для нього пролетіли, як один день. А в Білій Церкві на відчайдуха чекала кохана дівчина та довгоочікувана робота викладача фізичного виховання в середній школі. За декілька років учителювання Василь зробив свій внесок у виховання юного покоління. Поєднуючи викладацьку діяльність з тренерською роботою, він натхненно готував майбутніх зірок вітчизняного плавання.

Революцію гідності Морський зустрів на посаді заступника ди-

ректора школи. Ця важлива для України подія не залишила патріота байдужим: він став активістом та одним з перших учасників Євромайдану в рідному місті.

– У ті дні я відчув справжнє захоплення. Я побачив молодь, яка за час незалежності України виросла, зміцніла, змужніла. Це достойне майбутнє України. Ці хлопці та дівчата не дозволять сплюндрувати честь нації, – ділиться думками Василь.

Та страшна біда зірвала плани чесних громадян на безхмарне процвітання вільної України. Після перемоги демократичних сил ворог завдав підступного удару. Росія анексувала Крим і під виглядом «порятунку руських від бандерівців» розгорнула сепаратистський рух на Сході нашої країни. Стало очевидним: ворог України тільки і думав, як знищити паростки самостійності. Ідеологічна страва фашистів 30-40-х років, подана під путінським соусом, припала до смаку російським прихильникам і терористам.

Десантник Василь Морський у травні 2014 без вагань став до лав Збройних Сил України і був зарахований до 11-го батальйо-

ну територіальної оборони. Після підготовки та доукомплектування в навчальному центрі «Десна» батальйон «Київська Русь» на початку липня минулого року приступив до виконання бойових завдань у зоні АТО.

У Білій Церкві на Морсько-го залишилися чекати трирічна донька та вагітна дружина, а також учні школи та вихованці секції плавання. Правда, ніхто із них тоді ще не знав, що Василь іде на фронт. Дружина про АТО дізналася лише в жовтні, коли чоловік прибув на ротацію. Був час і Василю дивуватися: він уперше побачив свого двомісячного сина. Кохана дружина народила його 14 серпня, за день до загибелі комбата Гуменюка – «Баті»...

– У ті дні всі чекали на масштабне вторгнення Росії в Україну. На карту була поставлена доля нашої країни. Вдома в нас залишилися діти, дружини, батьки. Не міг я, як і сотні тисяч інших бійців, допустити приходу ворога на святу українську землю. Мені дуже імпонувало, що батальйон, в якому я служив, називався «Київська Русь». Наш комбат – доброволець, десантник підполковник Олександр Гуменюк – часто говорив нам: «Заберемо те, що відібрали в нас, – Крим і Донбас! А потім підемо відвойовувати ту частину України, яка знаходиться в Росії: Калузька, Білгородська, Воронежська області, Краснодарський край. Це історичні землі

Найманці з Росії за гроші прийшли на чужу територію вбивати та руйнувати

України. Недарма наш батальйон називається «Київська Русь». Зона відповідальності в нас дуже велика: від Прибалтики до Сахаліну», – згадує свого командира Василь.

Психологічно та морально складними були для наших бійців перші місяці неоголошеної гібридної війни. У населених пунктах Донбасу вони зустрічали агресивно налаштованих людей, сепаратистів, рабів системи Януковича. Та були й такі, з якими охоче ділили їжу, воду, гроші.

У звільнений від терористів Слов'янськ батальйон прибув 7 липня. Містяни зустрічали військових приязно. Після порядків, встановлених у захопленому місті бандитами Гірка та Безлера, українській армії раділи щиро.

– Я бачив усмішки на обличчях людей і розумів, що недарма взяв у руки зброю. Очистити Донбас від «сепарів», бандитів усіх мастей – свята справа, – говорить захисник.

Кілька тижнів взвод Морського ніс службу на понівеченій ворожими снарядами та мінами горі Карачун. Рясно полита кров'ю наших бійців-десантників, ця висота стала символом незламності духу українського народу. Батальйон на короткий час потрапив у спокійну і мирну обстановку курортного містечка. Морському іноді здавалося, що немає ніякого ворога, що все, що відбувається, просто вистава, котра ось-ось закінчиться. Попри певне затиш-
Мені дуже імпонувало, що батальйон, в якому я служив, називався «Київська Русь»

ся, бійці були насторожі. Вони і вдень, і вночі відпрацьовували тактику ближнього бою, влаштування засідок, ведення вогню зі стрілецької зброї, надання першої медичної допомоги.

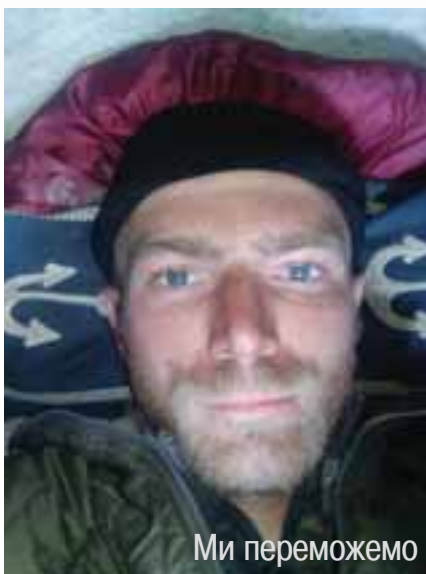
У ті дні до батальйону надходили важке озброєння, колісна бронетехніка. Роти поповнювались особовим складом із патріотично налаштованих мешканців Донецчини. За кілька місяців свого існування 11-й батальйон, в якому було понад п'ятсот вояків, став добре організованою та боєздатною одиницею. Він набув репутацію одного з найбільш дисциплінованих і добре керованих підрозділів на фронті.

Вдома в нас залишилися діти, дружини, батьки. Не міг я, як і сотні тисяч інших бійців, допустити приходу ворога на святу українську землю

«Київська Русь» 5 серпня від гори Карачун успішно здійснила марш у район Дебальцевого. Служба на блокпостах, прикриття великого транспортного вузла Східної України стали тоді основними завданнями підрозділу.

Наближалось 15 серпня. Той день став для кожного бійця 11-го батальйону чорною датою – куля ворожого снайпера обірвала життя їхнього легендарного

командира Олександра Гуменюка – «Баті». Це сталося в бою неподалік села Новоіванівка, що на Луганщині. Російські найманці вже давно полювали на «Київську Русь», а героїчного комбата жадали захопити в полон. Не могли вони пробачити українським патріотам, що ті за місяць служби в зоні АТО звільнили п'ять міст і полонили вісьмох ватажків сепаратистів. Але такі, як Гуменюк, у полон не здаються!

– Наш комбат був з тих командирів, які не відправляють, а ведуть у бій... Я вірив Гуменюку. Йому вірив увесь батальйон. Він завжди йшов попереду, незважаючи на небезпеку. У нього в Києві залишилися дружина та троє синів. У нього залишилися ми – його бійці, які завжди пам'ятатимуть про свого «Батю», – тамуючи душевний біль, згадує Василь.

Після декількох серйозних бойових зіткнень у Федорівці й інших населених пунктах бійці батальйону зрозуміли, що проти них воюють російські спецпризначенці. Розвідник з позивним «Корсар», якого сьогодні, на превеликий жаль, немає серед живих, свого часу здобув і приніс у батальйон підтверджуючі це документи. Та і затримані російські військові зізналися, «якої країни вони сини».

Українці ж – вірні сини свого народу від рядового до коман-

дира – продовжують захищати Україну. Зазвичай мирний народ швидко вчиться зі зброєю в руках відстоювати свою незалежність.

– Війна змінила всіх, – упевнений Василь, – у кожного воїна в поведінці і словах з'явилося щось вічне і глибинне, щось таке, що притаманне людині, яка точно знає ціну кожній миті життя.

І це знання набувалося бійцями батальйону «Київська Русь» під шквальними обстрілами з реактивних установок залпового вогню, як це сталося 19 серпня. Противник, який діяв з боку Луганська, явно вирішив покінчити з ненависним йому українським підрозділом.

– Штаб і стоянку техніки батальйону в смт Фащівка раптом накрило ракетами. Скрізь вибухало, тріщало, гуркотіло. Здавалося, чорна вогненна гроза ніколи не стихне. Наша техніка знищувалася. На це й розраховував ворог. Його завданням було знищити небезпечний для нього підрозділ, – додає Василь Морський.

Відтоді, попри перемир'я, перестрілки й артилерійські обстріли позицій батальйону тривали майже безперервно.

– У боях під Донецьким аеропортом батальйон «Київська Русь» провів більше ста днів: з початку лютого до початку травня. Я бачив високий бойовий дух наших воїнів. Ніхто з них «не зійшов з дистанції». Не схибив. Ганьбою вважалася зрада. І її в наших лавах не було. Бійці продемонстрували силу духу та силу волі. Вони виявилися міцнішими за зброю, – з гордістю за своїх побратимів говорить десантник Василь.

Сьогодні Василь Морський відстоює права захисників з Білої Церкви. Він прагне, аби кожен боєць батальйону міг отримати квартиру або ділянку землі неподалік міста. Буває в госпіталях, відвідує товаришів. Чоловік переконаний: усі вони гідні вдячності народу та турботи держави.

Сергій ГВОЗДЕЦЬКИЙ

Дебальцеве. Від самого ранку 14 лютого по взводному опорному пункту, де перебував солдат Алі Керімов, противник вів нищівний вогонь зі 120-міліметрових мінометів. Серед «виконавців» цієї «опери смерті» свою «арію» старанно виводив і танк Т-72. До такого «режиму тиші», від якого вуха закладає, в українських окопах уже звикли. Бійці з цього приводу навіть жартують: «Бойовики порушують перемир'я встановлене за Мінськими домовленостями». Цього разу напад терористів спочатку носив провокаційний і хаотичний характер. Та ближче до обіду ворог, який мав значну перевагу в живій силі та бронетехніці, перейшов у наступ, і обстріли українських позицій стали щільнішими. Наші воїни ефективно маневрували, змінюючи вогневі точки

СОЛДАТ АЛІ: «ДОПОКИ ЖИВИЙ, ВИБОРЮВАТИМУ ВОЛЮ УКРАЇНИ»

На одному з нових рубежів мужньо стояв і борець Алі. За допомогою автомата та підствольного гранатомета він не дозволяв піхоті противника навіть голову підняти. Солдат добре розумів: ворог прагне вийти з яру, аби атакувати наших з лівого флангу. Тут на підмогу російським найманцям прийшов танк. Перекрикуючи його гуркіт, Керімов встиг передати по радіо про зміну тактичної обстановки. В цю мить буквально за чотири

метри від захисника Вітчизни вибухнув снаряд. Страшний біль скував тіло бійця. Чоловік майже не відчував залитих кров'ю ніг і лівої руки. Втрачаючи свідомість, він побачив миле личко своєї 4-річної донечки Аліси: дівча посміхалося йому, граючи ямочками на щічках, і, простягнувши рученята, кликало: «Та-а-а-ту! Та-а-а-точку!..»

У той день українці відбили таку атаку. Поранених негайно доправили в небезпечне місце,

чим врятували не одне життя. Далі до справи взялися лікарі. Близько 150 грамів осколків танкового снаряда витягли вони з тіла бійця 30-ї окремої механізованої бригади Алі Керімова. Лише в перший тиждень перебування тяжкопораненого воїна у Військово-медичному клінічному центрі Північного регіону йому зробили 5 складних операцій. Лікарі в погонах врятували захиснику Дебальцевого кінцівки, але він досі прикутий до

госпітального ліжка. Та це жодним чином не впливає на його бойовий дух. За допомогою Інтернету він не втрачає зв'язку зі своїми побратимами та друзями.

Колись 42-річний киянин Алі Керімов працював менеджером середньої ланки в одній із великих промислових компаній. У чоловіка були певні плани, мрії. Та через навалу російсько-терористичної орди на українську землю він, ще в березні минулого року, почав навідуватися до Солом'янського райвійськомату столиці з вимогою призвати його до війська. У серпні його прохання задовольнили.

– Я не супер-патріот чи непереможний солдат. Та під час строкової служби в піхоті засвоїв чітко: кожен чоловік у важкий для держави час повинен захистити свій народ, майбутнє нації. До того ж у мене підростає донечка, яка колись та запитає: «Таточку, а де ти був, коли напали на нашу Україну?» Мою цілком свідому позицію зрозуміла дружина Алла. Ця дорога моєму серцю жінка благословила мене в дорогу, – розповідає Алі.

Уже у вересні після короткого відновлення навичок його як старшого механіка-водія направили до зони АТО в місто Артемівськ, де він займався ремонтом і прийманням БМП та інших зразків озброєння.

За словами самого військовослужбовця, до початку листопада він і співслужбовці майже не виходили з автопарку, аби скоріше забезпечити зброєю українських воїнів. Іноді через небезпеку появи розвідувально-диверсійних груп їм доводилося у нічний час виконувати бойові завдання, а вдень, попри втому, продовжувати працювати з технікою. Проте Керімов із нетерпінням чекав своєї відправки на передову. І дочекався.

– На початку січня цього року наш підрозділ отримав наказ здійснити марш і зайняти обо-

Лідер гурту «Океан Ельзи» Святослав Вакарчук спеціально двічі приїжджав до Харкова, аби побачитися з героєм і посприяти його подальшій реабілітації

рону у визначеному районі під Дебальцевим. Уже тоді там було неспокійно. Але на війні, як я встиг переконатися, дорослішають за лічені дні, а досвіду набираються за години, – розмірковує солдат Алі. Його бойові досвід і заслуги оцінила держава.

Втрачаючи свідомість, він побачив миле личко своєї 4-річної донечки Аліси: дівча посміхалося йому, граючи ямочками на щічках, і, простягнувши рученята, кликало: «Та-а-а-ту! Та-а-а-точку!...»

За подвиги на передовій сил антитерористичної операції Указом Президента України захисника Дебальцевого відзначено державною нагородою – орденом «За мужність» III-го ступеня. За словами Алі, це є заслугою усього його підрозділу. Та справжню радість йому принесе лише звістка про повну перемогу над російсько-терористичними угрупованнями.

Сьогодні він проходить курс реабілітації у Військово-медичному клінічному центрі Північного регіону. Харків замість столиці він обрав свідомо. Адже, добре значи себе, розумів, що в

рідному місті він обов'язково втече з лікарняної палати до своєї частини, тож складний процес лікування й адаптації буде зіпсований. А йому так потрібно якомога швидше стати на ноги та знову бути корисним своїй державі!

Ці прагнення бійця підтримує лідер гурту «Океан Ельзи» Святослав Вакарчук. Відомий артист спеціально двічі приїжджав до Харкова, аби побачитися з героєм і посприяти його подальшій реабілітації.

Долати періодичні напади болю Алі Керімову дуже допомагають малюнки донечки Аліси й інших дівчаток. Скільки ж таких маленьких берегинь сьогодні моляться за своїх татусів і малюють для них перемогу! Скільки україночок допомагають чоловікам захищати Батьківщину!

– Поки живий, доти й буду виборювати волю України, – обіцяє Алі. – Навіть якщо військові лікарі визнають мене непридатним до військової служби, то продовжу звільняти українську землю у складі добровольчих підрозділів чи стану волонтером. Бо я – чоловік, а отже – захисник Вітчизни. І цим усе сказано!

Дмитро ГОРБУНОВ
Фото автора та
з архіву Алі Керімова

ЛИЦАР ВІЙНИ З МОТОВИЛІВКИ

Собачка Жужа, моторно перебираючи коротенькими лапками, безтурботно бігає між бліндажами. Помітивши її, на «велику землю» виходять кілька бійців.

– А нічого не прилетить? – допитуються щойно прибулі з навчальних частин, з обережністю поглядаючи туди, де причаївся невидимий противник.

– Не прилетить, – впевнено відповідають «старожили», – Жужа відчуває. Бачите, як хвостом вертить. А якби що – тікала б далі, ніж бачить. Її замість тепловізора в нічну зміну можна брати

Гарний настрої пухнастої улюблениці військових помічає і боець 93-ї окремої механізованої бригади Збройних Сил України В'ячеслав Кулішко, трактуючи його як добрий знак. Із кишені він обережно дістає лист своєї донечки Тетянки. І хоча

вже напам'ять знає, що написано в ньому, ще раз перечитує ті рядочки, старанно виведені дитячою рукою.

А ще рік тому чоловік навіть уявити не міг, що країну охопить полум'я війни, що сидітиме він тут, на обгорілій східній землі,

відірваний від родини, друзів та рідної Мотовилівки, де народився і прожив 32 роки.

Життя В'ячеслава було звичайним, як у багатьох: садочок, школа, служба в армії, одруження, перша усмішка донечки. Односельці знають чоловіка як людину відповідальну, незвиклу відступати від прийнятих рішень. Тож коли прийшла повістка про мобілізацію, він і секунди не роздумував, як має вчинити. Не зупинили його ні материнські тривоги, ні прохання дружини, ні сльози маленької татусевої улюблениці Тетянки. Твердо вирішив, що має бути на передовій.

– Я такий... У мене свої поняття. Якщо потрібно – то потрібно. Багато хто боїться. Ховаються за батьківськими спинами, за лікарняними листками. Їм, бачте, страшно. А кому не страшно?! У нашій бригаді є «афганці», так і ті кажуть, що страшно. Але якщо всі заб'ють-

Ще рік тому чоловік навіть уявити
не міг, що країну охопить полум'я
війни, що сидітиме він тут,
на обгорілій східній землі,
відірваний від родини, друзів
та рідної Мотовилівки

ся у кутки чи заховуються під жіночі спідниці, то хто ж захищатиме країну? – без показного пафосу розмірковує В'ячеслав Кулішко.

Так само просто він розповідає і про свої бойові будні. І що цікаво: солдат майже ніколи не каже «я», частіше – «ми». Бо й справді вважає свою бригаду одним великим братством. На лінії вогню ця людська єдність відчувається як ніде. Небезпека, постійне напруження, відчуття надійного плеча товариша, коли смерть, здається, дихає в потилицю та кладе на плече свою кістляву руку, – усе це неабияк єднає бійців, перетворюючи їх на побратимів. Більше того – потрапивши на війну, людина опиняється ніби під рентгєнівськими променями. Тож довелося В'ячеславу побачити ціну словам деяких людей.

– Чим більше людина б'є себе у груди, що вона – герой, тим більша ймовірність, що у бою на

цього бійця не можна буде покластися. На фронті в ціні не гучні слова, а справи, – ділиться своїми спостереженнями воїн.

**Немає на війні поняття віку.
В одному строю поряд стоять
і двадцятилітній юнак, і сиво-
чолий чоловік. Вони разом
набувають воєнного досвіду,
досвіду захисту Вітчизни**

У зоні проведення АТО В'ячеслав понад півроку. Доводилося йому і противника в полон брати, і в очі смерті дивитися. На щастя, від загибелі та поранень чоловіка вберегли, як він сам вважає, материнська молитва та прохання донечки Тетянки. Малеча ні на мить не забуває про татка. Пише йому листи та щовечора розмовляє з ним, ніби і немає тих сотень кілометрів.

Боець теж сумує за родиною. У коротких перервах між обстрілами телефонує їм і заспокоює, що все буде добре. Дівча із гордістю розповідає однокласникам, що тато «на війні водій».

А той «на війні водій» у техніку закоханий ще змалку. Він кермував і в армії, і в цивільному житті. Його пристрасть до машин помітили ще в навчальній частині «Десна». Тож за місяць В'ячеслав перекваліфікувався на водія гусеничної техніки.

У зоні бойових дій освоївся досить швидко. Не було в чоловіка часу ні на розгубленість, ні на почуття безпорадності, що нерідко охоплює новоприбулих. І не залежить це не від віку, не від досвіду. Як «Отче наш» пам'ятав В'ячеслав напутні слова односельців з Мотовилівки: захистити землю та повернутися додому живим. Порушити ж дану обіцянку – не в його правилах.

На лінії вогню людська єдність відчувається як ніде. Небезпека, постійне напруження, відчуття надійного плеча товариша, коли смерть, здається, дихає в потилицю – усе це неабияк єднає бійців, перетворюючи їх на побратимів

Із теплою відгукується боєць про свого командира.

– Він у нас такий... справжній, – показуючи кулак, резюмує В'ячеслав.

Боєць щиро радіє, що поруч із ним опинилися реальні майстри своєї справи. Люди, що допомогли засвоїти писані та неписані правила поведінки на «охопленій вогнем землі», люди, від яких часто-густо залежить і твоє життя.

За словами Кулішка, на передовій немає таких понять, як «відпочинок», «вільний час». Розпорядок дня тут встановлюють ті, хто закидає наших воїнів мінами та зосереджено гатить по українських позиціях забороненою зброєю. «Мінські домовленості» для противника не існують. Він живе за примітивними тваринними законами. Ладен обернути на криваве місиво цілі села та міста заради примарного «панування справедливості». Не можуть адекватно йому відповісти наші військові – Україна воює за правилами. І тим образливішим для захисників України те насторожене, а то й від-

верто вороже ставлення місцевого населення.

Залякане й обдурене бойовиками, воно втратило здатність довіряти власним очам. Та й навіть їм цей дар Божий, коли за них усе побачить і розкаже російська пропаганда. Наші хлопці не можуть стримати усмішок, коли до рук потрапляє так звана «місцева» преса, сповнена хворобливих марень і наклепів на українську армію.

Поділився В'ячеслав Кулішко і своїми враженнями від бойових буднів. Як виявилось, очікування обстрілу для бійця страшніше за сам обстріл: «Ніколи не знаєш, коли, звідки та що «прилетить» до тебе в бліндаж. Чи зможеш домовитися по телефону з дружиною, чи допишеш листа старенькій матері? Смерть на лінії вогню – страшна гра випадковостей. Не можна зарікатися. Не можна планувати навіть на годину вперед. Убити, скалічити може й за кілька годин перед таким довгоочікуваним поверненням додому».

Немає на війні й поняття віку. В одному строю поряд стоять і

двадцятилітній юнак, і сивочолий чоловік. Вони разом набувають воєнного досвіду, досвіду захисту Вітчизни.

Неабияку допомогу надають бійцям волонтери – люди великої душі. Розбитими, замінованими дорогами, ризикуючи власним життям, вони доставляють на фронт медикаменти, інструменти для ремонту техніки, амуніцію, їжу.

А ще – зроблені дбайливими руками й зігріті теплом українських сердець листи, малюнки, ляльки-мотанки, браслети-обереги. В'ячеслав зізнається: такі дрібнички найбільше впливають на бійців, підтримують їхній бойовий дух і вселяють надію на близьку перемогу.

Нещодавно боєць Кулішко повернувся до рідного села на відпочинок. Зустріч, яку йому організували односельчани, неабияк вразила захисника. Слова подяки, теплі обійми, сльози радості – усе це назавжди закарбується в пам'яті солдата. А ще громада вручила йому новенький автомобіль, на якому він повернеться на передову.

Як «Отче наш» пам'ятав
В'ячеслав напутні слова
односельців з Мотовилівки:
захистити землю та поверну-
тися додому живим

Радо зустріло його і студент-
ство Мистецького інституту ху-
дожнього моделювання та ди-
зайну імені Сальвадора Далі.
Попри «спекотний» період залі-
кових сесій, молоді люди знай-
шли час, щоб виготовити для на-
ших захисників обереги, соло-
дощі. Одразу було помітно: не
ректорський наказ, а веління
власних сердець зібрало юнаків і
дівчат в одній із аудиторій інсти-
туту. Затамувавши подих, слуха-
ли вони розповідь бійця про су-
ворі бойові будні. Перед ними

стояв солдат,
який зійшов не
з кінофіль-
мів і кадрів
комп'ютер-
них ігор.

На всю бригаду вправні дівочі руки сплели браслетики-обереги
колірів національного прапора

Перед ними стояв справжній
солдат, який по-справжньому
боронить Україну. І молодь це
оцінила. Патріотично налашто-
вані хлопці та дівчата вже давно
збирають для бійців АТО гроші та
необхідні речі. Саме із цією ме-
тою вони організовують вистав-
ки-ярмарки. На імпровізованих
прилавках розміщують прикраси
в етнічному стилі, ляльки, аква-
релі, предмети побутового
вжитку, майстерно розписані
«петриківкою». Повз таку красу
кияни та гості міста просто не
можуть пройти. Вони зупиня-
ються та купують все, що припа-
ло до душі.

Зібравши в такий спосіб пер-
ші 10 тисяч гривень, студенти
звернулися до Міністерства
оборони з проханням допо-
могти їм налагодити зв'язок
із бійцями АТО. Так вони по-
чали підтримувати військових
93-ї бригади. І ця співпраця

Від загибелі та поранень чоловіка
вберегли, як він сам вважає,
материнська молитва та прохан-
ня донечки Тетянки. Малеча ні
на мить не забуває про татка

триває вже понад рік. За цей час
на різноманітних акціях було зіб-
рано понад 78 тисяч гривень.

З порожніми руками не від-
пустили молоді активісти і
В'ячеслава Кулішка. На всю бри-
гаду вправні дівочі руки сплели
браслетики-обереги колірів на-
ціонального прапора. Такий пат-
ріотичний подарунок наділи і на
руку бійця, і на тендітний зап'я-
сток його маленької супутниці –
донечки Тетянки.

...Батько й донька йшли по
осіяній червневим сонцем алеї,
міцно тримаючись за руки. Спогля-
даючи на них, понад усе хочеть-
ся вірити у торжество добра і
справедливості на згорьованій
українській землі. І як же хочеть-
ся вірити, що В'ячеслав скоро
зніме військове обмундируван-
ня, закине на плече вудочки й
разом з родиною вирушить на
рибаловлю. А його найдорожчі
дівчата – дружина й донечка –
будуть гордитися своїм коханим
героєм і радітимуть життю у
щасливій Україні!

Олександра ВАСИЛЕНКО

«МОЯ «ВИСОТА» ЩЕ ПОПЕРЕДУ»

Близько року тому сторінки газет та інтернет-видань строкатили яскравими публікаціями про героїв-десантників 79-ї окремої аеромобільної бригади, які мужньо та самовіддано захищали славнозвісну висоту «Браво»

Серед її оборонців був і заступник командира 2-го батальйону з повітряно десантної підготовки цієї частини підполковник Сергій Грецький з позивним «Штанга».

Тоді він понад усе мріяв як найшвидше звільнити українську землю від сепаратистської нечисті й докладав до цього чимало зусиль. Але навряд чи припускав, що буквально через півроку доля змінить і його військову службу, і життєві плани загалом.

Минулого літа підрозділи 79-ї окремої аеромобільної бригади охороняли блокпости неподалік Волновахи, Мар'їнки, Курахового та інших населених пунктів. Під час прориву поблизу Маринівки їм вдалося зайняти вигідну висоту. Її назвали на честь Сергієвого побратима-десантника підполковника Семена Колейника з позивним «Браво». Йому першому випало захищати разом із підлеглими цю частину української землі. Аж поки на заміну не надійшов загін під командуванням підполковника Сергія Грецького. Він та мобілізовані хлопці-львів'яни перебу-

вали тут двадцять діб. Загалом оборона цього форпосту неподалік річки Міус тривала півтора місяця.

Утримувати «Браво» було вкрай складно. Аби вдертися на цю територію, сепаратисти не шкодували ні сил, ні боєприпасів. «Гради» не переставали випускати по наших бійцях свої смертоносні заряди. Неодноразово десантники відбивали танкові атаки. Та найбільше обурення викликав вогонь з території Росії. Звідти гатила великокаліберна артилерія. Подейкують, що в такий спосіб курсанти російських військових вишів здавали випускні екзамени. Але залишати цю місцевість підлеглі Сергія Грецького навіть не думали.

– Висота «Браво» була для нас вкрай вигідною, – пригадує підполковник Сергій Грецький. – Ми розгромили чимало військової техніки сепаратистів, зокрема танки, БМП, БТри, колісні машини... Аби помститися, вони нещадно обстрілювали наші позиції з артилерійських систем. Потім відкрито наближалися впритул, думаючи, що живих

уже не залишилося. Ми підпускали їх і знову громили...

Стратегічне значення тих подій переоцінити дуже важко. Під прикриттям десантників решта наших військ змогли заглибитись у сектор «Д» і в такий спосіб відсікти сепаратистів від українсько-російського кордону по лінії між пропускними пунктами «Ізварине» та «Маринівка-Куйбишеве». А ось для підполковника Сергія Грецького оборона «Браво» стала черговим яскравим епізодом його армійської біографії. Народжений у сім'ї військового, він інакшого життя не уявляв. Щоправда, тепер до романтики військової служби додалися ще й суворі будні війни.

Рік тому він вважав себе щасливчиком. Адже після команди залишити висоту Сергій та його бійці вийшли з неї без жодної подряпини. А от його колега підполковник Семен Колейник був там тричі контужений, а кілька десятків його підлеглих були поранені.

Згодом десантники отримали чергове завдання: закріпитися поблизу донецького аеро-

порту. Вони мали служити додатковим опорним пунктом наших військ, тож підлегли підполковника Сергія Грецького звозили туди бруси, перекриття, інженерне приладдя, облаштовували окопи й траншеї. Сепаратисти тим часом були зайняті іншим. Оскільки всі попередні спроби захопити аеропорт провалилися, вони намагалися зруйнувати термінали вщент. Отже вони продовжували «методично» гатити по них з важкої артилерії. Там з усіх сил трималася 5-та рота 79-ї окремої аеромобільної бригади.

День 1 лютого Сергій пам'ятиме все життя. Так близько до смерті він ще не був ніколи. Коли офіцер разом із групою з десяти вояків на БТРі вкотре висунулися до околиць аеропорту, їх помітили сепаратисти.

Спочатку по десантниках стріляли з мінометів. Але побачили, що це неефективно, і задіяли «Гради». Черговий снаряд розірвався за кілька десятків метрів від офіцера. Вибухова хвиля відкинула його за БТР, який знаходився поруч. Частина осколків зупинилися саме у броні, мабуть, це врятувало Сергієві життя. Він відчув, як по обличчю тече кров.

– Я ще встиг попросити хлопців увести мені знеболювальне і доповів про ситуацію та поранення командира батальйону, – пригадає офіцер. – Крім мене, постраждав ще один боєць нашої бригади, але, дякувати Богу, був живий. Комбат дав команду змінити позицію, а нас евакуювали на БТРі.

Першу медичну допомогу офіцеру надали у Краматорську. Коли його стан стабілізувався, вертольотом доставили до дніпропетровської лікарні імені Мечникова. Там зробили кілька операцій, вводили в штучну кому. Звідти перевели

**Утримувати «Браво» було
вкрай складно. Аби вдертися
на цю територію, сепаратисти
не шкодували ні сил,
ні боєприпасів. «Гради»
не переставали випускати
по наших бійцях свої
смертоносні заряди**

до Національного військово-медичного клінічного центру «Головний військовий клінічний госпіталь». Діагноз Сергієві поставили складний. Осколок, який влучив йому під шолом, наробив чимало лиха, зачепивши

навіть тканини головного мозку. Те, що він вижив, лікарі вважають справжнім чудом. Спочатку шанси на життя становили 20 відсотків, а після ускладнення у вигляді менінгоенцефаліта, коли Сергій уже сам впау у кому, – лише два (!).

– Після поранення та реанімації він не всіх впізнавав та не все міг пригадати, – говорить дружина офіцера Наталія. – Але доньку не забував ніколи. Він її дуже любить.

Тепер Сергієві належить пройти довгий та непростий шлях до одужання, аби відновити функції організму та повернути втрачені навички. Офіцер запевнив, що впорається із цим завданням, адже якщо доля дала йому шанс вижити, він має скористатися ним до кінця.

– Інакше й бути не може, адже моя висота ще попереду, – резюмував він.

Сергій БАСАРАБ

ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ ЗМІНЮЄ... АРТИЛЕРІЮ

Коли на початку 90-х років минулого століття створювалося управління ракетних військ і артилерії українського війська, тодішній виконувач обов'язків начальника Головного штабу Збройних Сил України – перший заступник Міністра оборони генерал-лейтенант Георгій Живиця мав щодо цієї ідеї свою, «ексклюзивну», позицію. Він, зокрема, вважав, що такого роду військ у молодій українській армії взагалі не повинно бути

Стараннями тогочасного промосковського генералітету РВіА фактично знищили, розподіливши офіцерів-артилеристів управлінської ланки по інших структурних підрозділах. Ліквідувати прогалину вдалося генерал-лейтенанту Володимирі Терещенку, уся попередня служба якого була пов'язана із цим родом військ. Він згуртував навколо себе команду небайдужих офіцерів, які й почали відновлювати українські ракетні війська й артилерію. Цей приклад наведений не дарма – він свідчить про

те, які великі справи робить звичайна людська небайдужість. Саме небайдужість згуртувала ветеранів РВіА і тепер, коли необхідно допомогти відновити техніку й озброєння та впровадити різноманітні ноу-хау для бійців на фронті.

Волонтерська сотня полковника Лісового

Піхотинці мають розуміти, що артилерію потрібно використовувати за призначенням. Утім досвід ведення бойових дій на

Донбасі засвідчив не зовсім ефективне її використання. Відтак минулого літа певна кількість артилерійського озброєння одночасно опинилася в ремонті. Спочатку некомплект намагалися перекрити двома дивізіонами артилерії на буксирах. Але цього виявилось замало, тож вирішили відновлювати ту техніку, яка знаходилася на базах зберігання.

До «передового» загону артилеристів-волонтерів разом із колишнім начальником РВіА Північного ОК, а віднедавна

старшим інспектором ракетних військ і артилерії Сухопутних військ полковником запасу Іваном Васильовичем Лісовим, увійшли його колеги по службі Олександр Данилюк та Іван Голодний – колишні командири артилерійських частин. Разом із начальником відділу бойової підготовки 26-ї окремої артилерійської бригади капітаном Шевченком вони склали алгоритм дій і список найнеобхідніших матеріально-технічних засобів, починаючи від олівців, ліхтариків і закінчуючи запасними частинами та механізмами.

Одночасно телефонували до військових комісаріатів Фастова, Сум, Черкас, Сміли, Ємільчино, Бердичева. Саме в цих гарнізонах свого часу дислокувалися артилерійські частини, тож була надія, що на прохання ініціативної групи відгукнеться хтось із запасників.

Укомплектувати всім необхідним відразу три дивізіони, як запланували від самого початку, виявилось непросто. Тому мережу артилеристів-волонтерів довелося розширювати. Як кажуть, гуртом і батька легше бити. Згодом до справи долучилися ще чимало колишніх і діючих офіцерів, зокрема – Олександр Сивак, Олександр Ямпольський, Роман Бортновський, Ігор Кислий, Михайло Дериземля, Анатолій Прокопенко, Юрій Гусар, Олександр Савін, Олександр Швачич, Сергій Ванюра і багато інших співслужбовців Івана Лісового. Загалом закупівля найнеобхідніших матеріальних засобів обійшлася доброчинникам у суму близько 200 тис. грн.

Допомагали й інші волонтери, зокрема, приватні підприємці з колишніх військових. Так, Олександр Ніхворовський закупив для потреб 26-ї окремої артилерійської бригади акумулятори, автомобільну гуму, ключі, відремонтував декілька військових машин на власній СТО, Сергій Коренівський виділив кошти на ремонтне приладдя,

Петро Комаха придбав запасні частини й обладнання тощо.

– Коли справа почала набирати обертів, ми склали список офіцерів, з якими я свого часу проходив службу, і почали поступово формувати команду добровольців, – говорить Іван Лісовий. – Особливо нас цікавили фахівці, що добре знали системи далекобійної артилерії, зокрема, офіцери та прапорщики – техніки батареї з Ємільчино. Адже ця техніка дуже специфічна, обладнана безліччю гидравлічних та електронних механізмів тощо.

Достатня кількість таких гармат після розформування кількох частин зберігалася на артилерійських базах озброєння. Оптимізму їхній стан не вселяв: техніка – у занедбаному стані, вузли й агрегати – поіржавіли, усе потребувало капітального ремонту. Саме туди й вирушив передовий загін Івана Васильовича.

Зусиллями командира однієї з баз полковника Вадима Рудницького, головного інженера підполковника Олександра Сільченка, за допомогою волонтерів та на пожертви небайдужих громадян спочатку відновили одну

Мережу артилеристів-волонтерів довелося розширювати, тож згодом до справи долучилося ще чимало колишніх і діючих офіцерів (полковник запасу Іван Васильович Лісовий праворуч)

гармату. Потім рахунок пішов на десятки. Старший команди з відновлення артилерійських систем майор Андрій Брайм, наприклад, разом із командирами та механіками-водіями чотирьох обслуг, відновили загалом 16 гармат.

Про те, що старання артилеристів і волонтерів не були марними, свідчить хоча б такий красномовний приклад. Старий термінал донецького аеропорту українська артилерія розвалила, немов картковий будинок, поховавши під його завалами загін спецпідрозділу ФСБ Росії «Вимпел».

– За задумкою, ми мали відновити лише кілька дивізіонів, зокрема протитанковий і великої потужності, – говорить Іван Лісовий. – Але коли справа налагодилася, вирішили взятися за більші підрозділи, з'явився навіть певний спортивний азарт. Тим більше, що штатним командирам дивізіонів навіть за мирного часу турбот вистачає: отримати майно, передати, оформити акти, наряди, накладні... Цієї паперової роботи не видно, але її, як кажуть, поки що ніхто і не відміняв. Тому ми вирішили не залишати колег у складну хвилину та продовжувати розпочату справу.

По допомогу звернулися до начальника Академії сухопутних військ імені гетьмана П. Сагайдачного генерал-лейтенанта Павла Ткачука. На виконання розпорядження командувача

«Основна ідея, яку ми плануємо реалізувати наступною, полягає в реформуванні структури та завдань управління РВіА на основі найсучаснішої автоматизованої системи управління вогнем підрозділів ствольної артилерії та реактивних систем залпового вогню будь-якого калібру»

Сухопутних військ ЗС України він відрядив у війська двадцять курсантів-третьоккурсників факультету РВіА. Вони допомагали обслугам відновлювати отриману техніку й озброєння, а також навчали їх бойовій роботі.

Внесок однодумців Івана Лісового в підтримку свого рідного роду військ був помічений керівництвом держави та Збройних Сил. Чимало його колег відзначені орденом Богдана Хмельницького. А деякі з них, хоч і втратили свого часу зв'язок із армією, тепер, зважаючи на події у країні, вирішили знову підписати контракт з Міністерством оборони.

«Золотий» запас нашого війська

Свого часу у штабі РВіА функціонував відділ, який займався впровадженням інновацій у війську. Серед інших розроблялися проекти з модернізації комплексу машин управління артилерійського дивізіону.

Роботу кілька разів призупиняли та знову відновлювали. Запустити в дію їх

планувалося 2017 року, але... Не забуваймо, що на Сході нашої держави триває війна, де гинуть люди та виходять з ладу озброєння і військова техніка. Зокрема, всі наявні у війську МТ-ЛБУ до того часу ще більше застаріють як морально, так і фізично, можливо, їм на заміну надійде інший зразок, тому всі інновації війську потрібні, як говорять відома армійська приказка, «на вчора».

Артилеристам-волонтерам знадобилося тільки три місяці, аби впровадити та перевірити на практиці роботу абсолютно нової системи управління артилерією. Прилад мобільний і може використовуватися на будь-якій базі. Один із його елементів – автоматизована система топоприв'язки – повністю пройшов бойове тестування. Вартість такого ноу-хау в 10-40 разів менша, ніж обладнання, яке використовує комплекс машин управління нині. До слова, у Збройних Силах Болгарії такою модернізацією комплексів машин управління наземної артилерії почали займатися ще 1997 року.

Комплекс засобів автоматизації артилерійської батареї розроблений на базі мобільних комп'ютерних систем, стійких до дії ударів, пилу, бруду та води, виготовлених за стандартами MIL-STD-810G. Нещодавно відбулися його бойові випробування у складі артилерійського підрозділу. Тепер справа за коштами, адже закупівля об-

Відомий український блогер Андрій Хартанович та представник ВГО «Успішні люди» Катерина Корицька – часті гості воїнів-артилеристів

У Збройних Силах України служать такі «діаманти» наукової думки, як, наприклад, молодий офіцер капітан Ярослав Шерстюк

ладнання для однієї батареї вартує близько 400 тис. грн.

Насправді новації у нашому війську – тема не нова. У Збройних Силах України служать такі «діаманти» наукової думки, як, наприклад, молодий офіцер ка-

пітан Ярослав Шерстюк. Його без перебільшення називають знахідкою для РВіА. Свого часу обдарований офіцер закінчив Сумський інститут ракетних військ і артилерії імені Богдана Хмельницького. Служив на різних посадах. Ще 2013 року розробив комплекс завдань, які автоматизують процес підготовки артилерійських установок до стрільби за різними видами вогню батареї, дивізіону, бригади.

Коли розпочалися бойові дії на Донбасі, офіцер взявся за створення абсолютно нової програми «Ру-батр», яка може використовуватися при стрільбі з майже всіх наявних артилерійських систем.

Встановлена на будь-який мобільний пристрій, наприклад, телефон, смартфон тощо, вона автоматично видає дані для стрільби з урахуванням усіх поправок, топографічних даних,

температури, видів боєприпасів тощо. Не одна тисяча «комплексів» цього ноу-хау вже півроку застосовуються від самого початку антитерористичної операції.

– Основна ідея, яку ми плануємо реалізувати наступною, полягає в реформуванні структури та завдань управління РВіА, на основі найсучаснішої автоматизованої системи управління вогнем підрозділів ствольної артилерії та реактивних систем залпового вогню будь-якого калібру, – говорить координатор громадської ініціативи «Центр інновацій і технологій РВіА» полковник у відставці Анатолій Горілик. – До її втілення, окрім військових, ми залучили науковців. Балістики, приміром, працюють над створенням відповідних вимірювачів польоту снаряда, а кібернетики розробляють диференціальні рівняння, які дозволять у майбутньому освоювати власні системи балістичних і топогеодезичних обчислень.

Нещодавно запасники-артилеристи та діючі офіцери, зокрема й капітан Ярослав Шерстюк, склали програму створення розвідувально-вогневого комплексу. Усі розробки ведуться спільно і погоджені відповідним військовим керівництвом. Одночасно розробляються рекомендації артилеристам, які дадуть змогу правильно виконувати вогневі завдання. Планується також вносити зміни з урахуванням досвіду бойового застосування в бойові настанови й інші керівні документи, оскільки в ужитку допоки що є лише радянські, які не зовсім відповідають вимогам ведення сучасного бою.

– Словом, роботу «закрутили» серйозну, – говорить полковник запасу Іван Лісовий. – А оскільки всі новації потребують фінансового ресурсу, ми також слідкуємо за раціональним використанням коштів. Ноу-хау мають бути ефективними, а зброя та техніка – надійними.

Сергій БАСАРАБ

Артилеристам-волонтерам знадобилося тільки три місяці, аби впровадити та перевірити на практиці роботу абсолютно нової системи управління артилерією

КОМБАТ

Наше життя сповнене зустрічами з різними людьми. Більшість з них зазвичай минають непомітно. Лише деякі залишають у твоєму житті нетлінний слід. Саме такою видалася моя зустріч з командиром 3-го механізованого батальйону 72-ї окремої механізованої бригади підполковником Валерієм Гудзем

У квітні минулого року, коли ми вперше познайомилися на блокпосту біля Волновахи, він ще не був ні комбатом, ні підполковником. Але вже тоді в ньому легко можна було розгледіти неординарну особистість – людину неабиякої організованості, надійності, високих моральних та духовних засад.

За цей час наші шляхи кілька разів перетиналися та знову

розходилися. Але щоразу я з радісним подивом відзначала нові успіхи та досягнення цього офіцера. У минулому кадровий військовий, згодом шкільний вчитель, а тепер призваний за черговою хвилиною мобілізації, він буквально за півроку пройшов кар'єрними щаблями шлях від командира взводу до комбата. Тоді був майором, а тепер – підполковник... Розмова з ним

завжди відверта і чесна, без зайвих прикрас, але й без нарікань на непросту військову долю.

Задоволені батальйоном Валерія Гудзя і старші начальники. Особливо майстерно влаштованою лінією оборони, натхненністю та вмотивованістю бійців підрозділу. Саме ефективні командирські рішення в тандемі з високим морально-бойовим ду-

Традиції взаємовиручки та справжнього фронтового товариства у батальйоні Валерія Гудзя давно стали візитівкою цього підрозділу

хом підлеглих дали зрозуміти сепаратистам, що потікатися в бік 3-го механізованого батальйону мінімум безглуздо, а максимум – смертельно небезпечно. Місцеві мешканці розповідають, що загалом 72-гу бригаду представники російсько-сепаратистських військ між собою називають «чорною» і бояться її, як вогню.

Читач може запитати, в чому полягає професійність офіцера. Жодних секретів. Комбата поважають за його щирість, відкритість та розуміння підлеглих. У батальйоні говорять, що підвести такого командира – страшний сором. Тож запитувати солдатів, як вони до нього ставляться, немає потреби: щире захоплення в їхніх очах відповідає на всі запитання. Мені й самій не доводилося чути жодного негативного висловлювання на його адресу.

Коли потрібно – допоможе порадою чи ділом. Часом буває і суворим. Але кожен з його бійців добре розуміє: на війні інакше не можна! Адже на передовій почуття небезпеки з часом притуплюється, тож коли сьогодні когось пожалієш за дрібну провину, завтра можуть постраждати всі, хто стоїть з ним на одній позиції. Аби повернути підлеглим почуття реальності й відповідальності за тих, заради кого вони захищають Донбас, у батальйоні практикують читання вголос дитячих листів, які на передову часто привозять волонтери. Бійці зізнаються: кращого «контрастного душу» годі й шукати.

– Ніколи й подумати не міг, що колись доведеться зустріти колишнього військового, який став викладачем, а коли виникла

потреба, – взяв до рук зброю, – ділиться враженнями про легендарного командира мобілізований Віталій Сичов. – Ми познайомилися з ним на 13-му блоку посту під Волновахою у травні 2014-го. Наступного разу зустрілися у вересні. Але тоді він уже командував не взводом, а одним із кращих батальйонів бригади, замінивши на посаді кадрового офіцера, який отримав контузію.

Підполковник Валерій Гудзь – один з тих командирів, які знаходяться в постійному контакті з підлеглими: виходить з ними на бойові завдання, живе разом з бійцями у бліндажі за 300-500 метрів від ворожих позицій та за 15-20 кілометрів від найближчого населеного пункту.

Усі труднощі військово-польового побуту долає разом з усіма, не вимагаючи собі особливих умов, більшого комфорту чи поліпшеного харчування. Така безпосередня близькість до підлеглого особового складу стала правилом його життя ще під час служби у 79-й окремій аеромобільній бригаді, де свого часу обіймав посаду начальника штабу батальйону. Це правило незмінне і досьогодні і дозволяє офіцеру постійно бути в курсі подій у підрозділі.

Нещодавно солдати і рідні бійців звернулися до волонтерів з проханням відзначити їхнього комбата, подякувати за збережені життя, за те, що всі бойові завдання плануються і проводяться так, аби всі наші захисники повернулися додому живими і здоровими. «Будь ласка, подаруйте нашому комбату хорошу форму і передайте, що ми від усього серця дякуємо йому за уважне ставлення до кожного бійця, за його військову майстерність, яка дозволяє зберегти життя нашим хлопчикам», – говорять матері солдатів.

Взагалі до героїзму у бригаді ставлення особливе. Заступник

командира з'єднання по роботі з особовим складом підполковник Олександр Самарський, наприклад, вважає так: «Я не зовсім згоден із висловами «померти за Батьківщину», або «героїчно загинув при виконанні...» Нашій державі не потрібно, аби солдати вмирали. Якщо ти справжній профі, маєш виконати завдання і залишитися живим для виконання наступного. Не вмійш – навчись, послухай командирів і більш досвідчених товаришів... Твій досвід накопичується, і з кожним разом ти стаєш кращим і кращим. А «грудьми на амбразуру» чи «з гранатою під танк» – це нерозумно. Будь-який ризик повинен бути прорахований і зведений до мінімуму».

Але, на жаль, війна є війна. Не завжди все відбувається гладко. Проте і командування, і волонтери, і родичі воїнів відзначають: за понад рік проведення антитерористичної операції в батальйоні Валерія Гудзя втрат майже немає. П'ятьох раніше загиблих хлопців тут пам'ятають по іменах, усіма силами намагаються допомогти сім'ям героїв.

Директор Благодійного фонду «За Україну!» Михайло Бондарчук: ми започаткували ініціативу нагороджувати їх та їхні сім'ї цінними подарунками. А рідним загиблих дарувати квартири й інші матеріальні заохочення

А щоб віддячити командирам, які намагаються максимально зберегти життя бійців (звісно, не на шкоду виконанню бойового завдання), волонтери Благодійного фонду «За Украї-

Загалом традиції взаємовиручки та справжнього фронтового товариства у батальйоні Валерія Гудзя давно стали візитівкою цього підрозділу. Тут кожен хвилюється за кожного. Не-

За понад рік проведення антитерористичної операції в батальйоні Валерія Гудзя втрат майже немає. П'ятьох раніше загиблих хлопців тут пам'ятають по іменах, усіма силами намагаються допомогти сім'ям героїв

ну!», які є частими гостями бійців 72-ї окремої механізованої бригади і, зокрема, в батальйоні підполковника Валерія Гудзя, започаткували ініціативу нагороджувати їх та їхні сім'ї цінними подарунками. А рідним загиблих дарувати квартири й інші матеріальні заохочення. За словами директора організації Михайла Бондарчука, одним з перших квартиру отримає сім'я офіцера, який виніс на собі з-під обстрілу пораненого солдата.

щодавно всі разом переймалися здоров'ям свого командира, який протягом місяця переніс три операції поспіль. Ні, його не поранили. Погіршення здоров'я – наслідок постійного нервового напруження, недоїдання, недосипання, фізичної перевтоми... На час відсутності офіцера обов'язки комбата по черзі виконували два його учні. Пройшовши школу Гудзя, впоралися загалом успішно. Підлеглі тим часом дуже сумували за коман-

диром та просили передати йому побажання якнайшвидшого одужання.

Зараз Валерій Федорович знову на передовій. Хоча лікарі його не відпускали, радили ще хоч трохи зміцнити й підлікуватися. Але інакше він просто не може. Ось у таких вчинках увесь він – командир 3-го механізованого батальйону підполковник Валерій Гудзь. Нині офіцер та його підлеглі продовжують нести службу на позиціях. Радіють простим людським речам – доброму слову, дитячому листу, телефонному дзвінку від матері чи коханої.

Волонтери тим часом всіляко сприяють нашим захисникам, доставляючи на передову продукти харчування, військову форму та амуніцію, тепловізори тощо. Все це допоможе не лише організувати більш щільну лінію оборони, а й збереже життя бійців.

Олена МОКРЕНЧУК

ВІДЧАЙДУШНИЙ ШИБАЙГОЛОВА

Кажуть, людські долі чітко розписані в небесній канцелярії. Кожному визначена своя дорога, зійти з якої неможливо. Інколи вона всипана пелюстками троянд, інколи – їхніми шипами... І перше, і друге вже було в житті старшого лейтенанта Олександра Псарюка – командира роти 72-ї окремої механізованої бригади. Попри молодий вік, йому вже довелося пізнати радість народження дитини і відчутти горе війни.

До справжніх життєвих випробувань було ще далеко, коли він малим хлопчиком проводжав поглядом чоловіків у погонах. У родині Олександра військових не було, можливо, саме тому в одностроях він вбачав щось утаємничене та недосяжне. А щоб прочинити двері до «таємниці»,

вирішив сам стати військовим.

Його мрія здійснилася 2009 року, коли юнак вступив на факультет бойового застосування військ Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Так він змінив київські каштани на львівський дощ. Навчаючись у Львові, Олександр

переконався у правильності зробленого вибору. Високопатріотична атмосфера міста наповнювала курсанта щирою любов'ю до рідної землі. Та найбільше він був гордий тим, що відтепер матиме за честь бути в перших лавах захисників України. Його дитяча «таємниця» ста-

ла невід'ємною частиною дорослого життя.

Як людина серйозних життєвих намірів, Олександр не став зволікати і з одруженням. Ще під час навчання у військовій академії познайомився із прекрасною дівчиною Наталею. Вона не змогла встояти перед чарами майбутнього командира й віддала йому свої руку та серце.

Першим гарнізоном молодого сім'ї стала Біла Церква. У 2013 році лейтенанта Олександра Псарюка призначили на посаду командира взводу 72-ї окремої механізованої бригади. Там молодий офіцер розпочав активно осягати практичні премудрості командирської роботи. Навчав бійців дій у складі відділення, взводу, ділився знаннями, здобутими у військовому виші. Нахнення у службі додавала ще одна важлива подія у сім'ї офіцерського подружжя – народження довгоочікуваної донечки Злати.

Офіцери того року випуску напевне пам'ятають: до сумнозвісних подій на Сході України

вони лише по кілька разів набували полігонної практики, а далі – реальна війна. У березні 2014 року, коли в державі оголосили особливий період, підрозділи 72-ї окремої механізованої бригади привели у відповідні ступені бойової готовності. Лейтенант Олександр Псарюк на той час уже встиг зажити слави

одного із найдосвідченіших командирів взводу, тож у складі першої батальйонно-тактичної групи відправився на тоді ще невідомий йому Донбас. Там бійці утримували блокпости, витісняли сепаратистів з їхніх позицій. Підрозділ молодого офіцера понад два місяці поспіль провів під шквальним вогнем з ворожих «Градів», артилерії та мінометів.

Один з боїв, напевне, Олександр пам'ятатиме все життя. Вони обороняли тоді важливий об'єкт у Червонопартизанській Луганської області. Ситуація складалася не на користь гвардійців 72-ї. Будь-якої хвилини сепаратисти могли оточити взводний опорний пункт лейтенанта Псарюка. Якоїсь миті лейтенант скомандував одному з відділень: «До машини!». Сам теж заскочив на «броню» і наказав мчати просто до ворожих позицій. Бойова машина піхоти на великій швидкості пронеслася просто по головах сепаратистів, розрядивши по них увесь боєкомплект. «Сепари» були одночасно ошелешені, розгублені й налякані такими діями українських бійців. Ті, що залишилися живими, тікали в різні боки...

Коли відділення на чолі з командиром взводу повернулося

на свої позиції, решта наших бійців радісно зустріли героїв. Після цього випадку за Олександром закріпилася слава відчайдуха і шибайголови, а підлеглі вкотре визнали його авторитетним командиром.

Наприкінці літа 2014 року після складних боїв поблизу українсько-російського кордону старшому лейтенанту Олександру Псарюку та його побратимам надали кілька тижнів відпустки. Коротка реабілітація – і знову на війну. Прибувши до пункту відновлення боєздатності бригади в Мелітополі, Олександр отримав наказ прийняти командування механізованою ротою. Власне, повноцінного підрозділу, як такого, тоді ще не було. Офіцер мав завдання сформувати його за всіма канонами військової справи. Отримавши новобранців, навчав їх тактиці, веденню вогню, інженерній справі, водінню бро-

немашин тощо. Усі ці заходи відбувалися у вкрай стислі терміни, адже ворог не полишав своїх намірів захопити Схід України.

У середині вересня 2014-го гвардії старший лейтенант Олександр Псарюк отримав бойовий наказ зайняти рубежі поблизу Гранітного Донецької області, аби не пропустити російсько-терористичні війська вглиб нашої країни. Там його рота «вко-

– У перші хвилини я не розумів, що відбулося, – пригадує Олександр. – В голові сильний шум, повна дезорганізація, праве око не бачить... Коли трохи отямився, відразу підбіг до старшого офіцера. Пульс ледве промацувався, але він ще був живий. Потягнув його в бліндаж. Там мої побратими разом із санітарним інструктором почали надавати першу медичну допомогу, а я ки-

палась» у землю. Сепаратисти робили неоднаразові спроби прорвати лінію оборони ротного опорного пункту, але щоразу безуспішно. Отримавши гідну відсіч і зазнавши серйозних втрат, відходили. У такому неспокійному «режимі» бійці разом із своїм командиром провели осінь і зиму. А навесні зі старшим лейтенантом Псарюком сталася надзвичайна подія.

Одного квітневого дня на позиції його підрозділу прибув заступник командира батальйону з озброєння. Він мав допомогти ремонтувати понівечену в боях техніку. Обидва офіцери саме направлялися оглянути її, коли раптом розпочався масований обстріл, і чергова міна розірвалася буквально між ними.

нуння до СПГ-9 і почав управляти вогнем роти. Захопившись організацією бою, не помітив, що мої ноги повністю посічені осколками, а з голови струмє кров. Вколов знеболювальний препарат...

Коли атаку противника відбили, Олександра доправили в госпіталь. Уже там він дізнався, що заступник командира батальйону з озброєння не вижив. Сам молодий офіцер переніс декілька складних операцій. Осколки потрапили йому в голову, ноги та грудну клітку. Останній пройшов за кілька міліметрів від серця. Лікарі діставали його з неабиякими зусиллями. Загалом лікування та реабілітація тривали майже три місяці.

Зараз командир роти знову зі своїми підлеглими. Запевняє, що захищатиме рідну землю доти, доки в цьому буде потреба. І сподівається, що зрештою таки настане час, коли життєві дороги усіх українців будуть всипані лише пелюстками троянд.

Іван ДУБЕЙ

ДЯКУЮ ВАМ, СИНИ!

Вже вкотре роздивляюсь сімейне фото понад двадцятип'ятирічної давнини. На ньому свої посмішки крізь час дарують моя дружина і маленькі діти

Щаслива пора військової романтики, епохи випробувань та сподівань, нових гарнізонів та вражень, здобутків та розчарувань. Але завжди – і у перемогах, і у негараздах – ми були завжди разом. Якою б виснажливою та нелегкою була військова буденність, я завжди знав, що вдома буду зігрітий теплом моїх маленьких сердець та осяяний світлом улюблених оченят, засипаний поцілунками та тисячами питань «...а що?», «...а чому?», «...а як?».

Ті нетривалі хвилини спілкування ламали кригу втоми, суєтності і заряджали енергією на день прийдешній. Чи не тому мій армійський побут та жорсткий розпорядок для моїх синів вже змалку став звичним та природним? Чи не тому розуміння того, що татова професія вимагає і сили духу, і витривалості, і терпіння зрештою стало основою формування особистості кожного з моїх хлопців? І чи не тому кожен з них обрав свого часу фах захисника Вітчизни?

– Що в цьому дивного? – запитаєте ви, шановний читачу. – Адже таких родин в Україні дуже багато.

І я цілком із цим погоджусь. Офіцерські династії нашої країни – це її гордість і слава, деякі з них

існують вже кілька сотень років. Хоча перший професійний військовик у нашій сім'ї з'явився лише в серпні 1978 року, сьогодні я маю повне право вважати себе достойним батьком достойних синів. Тому що вони не просто офіцери. Вони – справжні чоловіки, герої, хоча це високе звання зовсім до себе не відносять.

Перший іспит на зрілість кожен з них склав після закінчення середньої школи. У 2001-му старший Олександр, а згодом і молодший Сергій одягнули курсантські однострої. Їхній наступний крок – закінчення військових вишів та початок армійської кар'єри з нижчих шаблів. Без «дзвінків» та татусевих «клопотів». Лише з його та маминим благословенням.

На тлі гасел та декларацій, відкритого глузування зі Збройних Сил та постійної їхньої дискримінації вони не піддалися ані паніці, ані поширеній думці, що військова служба – це доля невдач. І за це моїм синам подяка і шана. Вони не просто пройшли через часи вихолощення ідеалів честі та зневіри, вони слідували Військовій присязі та батьковому наказу – Батьківщина рано чи пізно покличе своїх захисників на допомогу. Тому і вчилися її належно захищати. А коли настав

Молодший син не став ховатися від поїздки на Схід за низкою надуманих причин. Просто попросив не казати нічого матусі

цей час, без вагань встали на повний зріст на передових рубежах. І за це їм теж моя повага і любов.

Я ніколи не забуду той червневий день, коли ми відзначали тридцятиріччя старшого сина Олександра. Біля святкового столу зібрались рідні та друзі, лунали сміх та жарти, і лише очі Сашкової дружини Олечки були

сумними. Згодом я дізнався, що вже назавтра Олександр вирушає в зону проведення антитерористичної операції у складі розвідувального підрозділу, командиром якого він був призначений.

Зайве описувати всю гаму почуттів, які охопили мене тієї миті. Але в сімейному колі панував не відчай, а зосередженість та спокій, хоча кожен з нас усвідомлював: наш син їде не на навчання. І хоча відтоді минуло вже багато часу, я на все життя запам'ятав слова старшого сина: «Тату, якщо не я, то хто?».

Потім – довгі, як роки, дні чекання, короткі секунди спілкування по телефону, молитви до Всевишнього, щоб усі діти повернулись до своїх матерів та коханих дружин живими. І спокійний голос Олександра: «Не хвилюйтесь, у мене все добре...» як еліксир віри та надії.

Хоча дійсність була далекою від оптимістичних сподівань. Бо хто ж вам розповість про нещадні обстріли, буянню смерті навколо, втрату бойових побратимів, рейди на ворожу територію тощо? Але він не просто вижив. За місяці перебування в зоні АТО його група не зазнала жодних втрат. І за це синові подяка і уклін від мене і від усіх батьків його підлеглих.

З того дня пройшло вже багато часу, я на все життя запам'ятав слова свого старшого сина: «Тату, якщо не я, то хто?»

Не обійшло воєнне лихоліття і молодшого сина. Він теж не став уникати поїздки на Схід з надуманих причин. Просто попросив мене не казати нічого матері, розуміючи її стан і хвилювання за старшого, який на той час уже третій місяць знаходився в зоні АТО. Чи правильно я вчинив тоді? Не знаю. Але я виконав прохання Сергія, і ті нескінченні 45 діб, як умів, пояснював дружині, чому молодший не виходить на зв'язок. Нібито через навчання та постійні відрядження. У ті дні на моїх скронях побільшало сивини, а в серці дедалі частіше почав лунаати набат туги та провини перед дітьми – і моїми, і чужими – за те, що моє покоління не змогло стати на заваді смертям і розбрату, посіяним нелюдьми різних мастей. Але може саме в цьому і є вища правда, коли у випробуваннях ти пізнаєш дійсну ціну людяності і справедливості, честі і совісті, розумієш свою значущість як громадянина України.

Скільки людей, стільки й думок, і я впевнений, що не самот-

ній у своїх судженнях, тому що плекаю їх із роздумів та розповідей моїх синів – очевидців і безпосередніх учасників бойових дій. До речі, не з найгірших. Адже високий професіоналізм, мужність і витривалість старшого брата для молодшого стали гідним прикладом для наслідування.

І отриманий Сергієм «Хрест доблесті» – яскраве підтвердження того... І за це я вдячний моїм синам. Сини нееньки-України, яка саме завдяки і вашій мужності та самовідданості подолає всі труднощі та війни і розквітне в мирі та незалежності...

Володимир ЛАЗАРЄВ

ПОЗИВНИЙ «МАУЗЕР»

Кобуру від пістолета Стечкіна, яка дуже схожа на кобуру від маузера, полковник Олександр Радієвський завжди носив із собою. Для нього вона була своєрідним талісманом. Тому і не дивно, що побратими називали його Маузером. А близькі та друзі – Радіком, за безмежну любов до життя, за непідробний оптимізм та щире бажання дарувати радість.

Тетяна Гребенюк

Пам'яті

Олександра Радієвського

Небо плаче. Люди на колінах
Вздвж дороги під скорботний спів.
Це випроводжає Україна
В путь останню воїнів-синів.

Так ми віддаєм останню шану,
Їм, що полягли за нас в борні.
Так. Вони не перші й не останні...
Боже мій! Допоможи мені.

Жити далі, вкарбувавши в пам'ять
Цей тяжкий немилостивий біль.
Мати Божа! Захисти руками
Від ракет, наведених на ціль.

Щоб хустки скорботні чорним круком
Не тьмяніли в косах матерів,
Щоб росли щасливими онуки,
Щоб родючий колос в полі зрів...

До небес свята молитва лине
Під тужливий поминальний спів.
Україна плаче. На колінах
В путь останню проводжа синів.

«Він був душею компанії. Там де він, там завжди був позитив та сміх. А ще він поспішав жити...», - із сумом згадує про свого підлеглого та друга генерал-майор Національної гвардії України Валерій Бондар.

Деякі люди, ніби-то відчують, що можуть не встигну-

ти зробити чогось найголовнішого. Тому Олександр рухався тільки вперед і жив не для себе, а для своєї родини, своїх підлеглих, своєї Батьківщини. Вдягнучи 22 липня 2014 року такий самий камуфляж, як у звичайних солдатів, навіть без розпізнавальних знаків та захисного спорядження, полковник Раді-

євський із своїми підлеглими вирушив на зачистку Лисичанська. Тоді змінив і щасливий позивний «Маузер» на «Іскандер». Він вже так багато разів дивився в обличчя смерті, що не вірив у злий фатум. Наші війська підійшли вприпул до міста, бійці йшли групами з 20 осіб. Та в районі моста потрапили в засідку. Терористи почали обстрілювати наші підрозділи. Відсіч дали, не зупиняючись на переправі. Олександр Радієвський ринувся вперед, адже він, командир бригади, мусив бути попереду.

«Те, що відрізняло його від бійця, – це були вік та невеличка залисина, – розповідає Бондар, який на той час керував операцією в Лисичанську зі штабу АТО, – Коли Радієвський біг, в нього поцілів снайпер. Вбив не просто командира бригади, а першого, хто попереду, щоб зупинити атаку». Олександр прикрив собою підлеглих. Ціною свого життя врятував їхні. Зачистка переросла у штурм. Декілька днів сили АТО вибивали ворога з міста. У тому бою загинув і командир батальйона Павло Сніцар. Якщо взяти статистику воєн, у боях зазвичай гинуть солдати. Лише зрідка комбриги та командири полків. Бій за Лисичанськ швидше став винятком, ніж закономірністю. Старші офіцери прикривали собою молодших, менш досвідчених.

Того фатального дня Радієв-

ський думав, що мусить виконати завдання встановити прапор на мерії та доповісти про виконане завдання... Так його ще змалечку загартовував дід: ставити перед собою ціль і будь-якою ціною її досягати. Ветеран війни, прокурор Кривого Рогу був єдиною рідною людиною в дитинстві. Хто, як не він, знав, яке воно – життя, що вже в перші роки відібрало в Олександра батьків. Їм вдвох було надзвичайно важко. Та попри все, старому вдалося виплекати в маленькому онукові всі ті риси, які мають бути в справжнього патріота та людини в погонах.

Закінчивши Орджонікідзевське училище МВД СРСР, Олександр відразу потрапив на Кавказ. В машину, в якій їхав Радієвський, влучила ракета. Він вижив. Той випадок, імовірно, став відправною точкою, коли Радієвський почав боротьбу. Боротьбу не тільки з ймовірним та реальним ворогом, а боротьбу за справедливість та правду. Тож де б він не служив, всюди вдавалося захити авторитет та повагу насаперед підлеглих.

Коли його призначили командиром полку з охорони громадського порядку Національної гвардії у Дніпропетровську, він зробив за місяць те, що протягом 50 років не вдавалося зробити його попередникам. Ззовні: гарні казарми, ремонт у примі-

щеннях... А якщо заглибитися: відсутність технічних приміщень та каналізації... Довго не роздумуючи, Олександр Радієвський відправився в мерію та до бізнесменів прохати про допомогу. Він настільки вмів переконувати, що ті погодилися. Полк він підняв на найвищий рівень. І щойно це трапилося, його перевели до однієї із відстаючих бригад. Мовляв, і тут твої організаторські здібності знадобляться. Через 2 місяці там майже не залишилося будівель. Він їх зруйнував і почав будувати все з нуля.

Він дбав про людей, він жив кожним днем бійця, вчив їх всього, чого навчився за офіцерське життя. Його підлегли солдати настільки віртуозно вміли проводити зачистки в місті, що коли постало питання, який підрозділ одним із перших відправити в зону АТО, рішення вищого керівництва було однозначним, – полковника Радієвського. Він міг як найкраще виконати бойове завдання. А його строковики ні за бойовою підготовкою, ні за моральними якостями, не поступалися бійцям спеціального призначення. Нарівні з ними проводили зачистку в Красному Лимані. А під час штурму Миколаївки місто поділили на умовні сектори, кожним з яких керував командир спецпризначення. Головним в одному з секторів був солдат, підлеглий Олександра

Пам'ятна дошка у Кривому Розі.

Визволений Сєвєродонецьк вітає героя.

Віталійовича. І ніхто не побоявся такого призначення. Знали: ці хлопці не схиблять. Спецпідготовка в них була на найвищому рівні. Впевнений у них був і командир. Сам прохав вище керівництво: «Дайте мені ще 2 батальйони, і я за тиждень візьму Донецьк».

«Якщо хтось скаже, що на війні не страшно, він або там не був, або говорить неправду. Там страшно всім – від солдата до генерала. На війні потрібно тримати себе в напрузі. Радієвський був винятком: у нього було відсутнє почуття страху. Він був безстрашний настільки, що нас дивувало», - продовжує розмову Валерій Іванович.

Настав час робити зачистку в Закотному. Тоді Радієвський очолював резерв. Міст, який вів у Закотне, підірвали терористи, тож дістатися населеного пункту можна було лише пішки. Та по боках «зеленка», яка точно прострілюється. Резерви пішли в обхід і переправилися через понтонний міст. Коли нацгвардійці увійшли в Закотне, зведений підрозділ міліції був відсутній, отже, не прикритий був тил. Про цю ситуацію доповіли керівництву. Згодом коман-

дири дізналися: міліція лежить біля мосту і боїться піднятися. Їхати в об'їзд не було часу. Тоді Олександр Радієвський вирішив поїхати по прямій, бо так лише 3 кілометри, і підняти підрозділ. Пересуватися «зеленкою», яка не контролюється, на звичайному старенькому УАЗіку, майже самогубство. Та це не зупинило полковника Радієвського. Він, його помічник та генерал-майор Валерій Бондар сіли в машину та на шаленій швидкості помчали в окуповане бандитами місто. Підняли військових і виконали завдання. Дорогою назад Олександр Радієвський поцікавився, коли будуть зачищати наступні населені пункти? Почув, що завтра. На це полковник миттю зреагував: «Дозвольте, я їх зараз зачищу зі своїми хлопцями. Села невеличкі, ми впораємося. Поки ви будете вишиковувати колону, я проскочу туди зі своїм батальйоном, наведу порядок і примкну до вас...»

Він горів роботою, не знаючи перепочинку. Він постійно був у русі. І навіть якщо повертався із солдатами вночі з чергового завдання, на шикування командирів до сусіднього штабу о 7.00 ранку, куди ще треба було

доїжджати машиною, прибував першим, першим ставав у стрій. «А коли обговорювали черговий план операції, найважче для мене було вислухати та заспокоїти його. Емоції вирували, а свою думку він відстоював до останнього. Він був на 100% упевнений у своїй правоті,» - ділиться спогадами Валерій Іванович.

На запитання, скільки ж населених пунктів Донбасу визволено від терористів під керівництвом полковника Радієвського, генерал-майор Валерій Бондар починає згадувати один за одним: Мар'їнка, Ямпіль, Красний Лиман, Закотне, та це тільки міста, а скільки сіл та селищ – то й не згадати.

Якщо не треба було йти на завдання, він вдягав чорну форму з чорним кашкетом, яку носять охоронці громадського порядку. «Ось так, як на цьому останньому фото в його житті», - знаходить в комп'ютері зображення Валерій Іванович. – Він тут стоїть у строю, коли до нас приїхав прем'єр-міністр Арсеній Яценюк та вручав йому орден «За мужність». Отримав орден і за 2 дні він пішов...»

Що стало причиною смерті полковника Радієвського: хоробрість, відсутність страху чи тверде переконання, що з ним нічого поганого не трапиться? Валерій Іванович, який був постійно поруч та знав його тільки з найкращого боку, впевнено сказав: «Для мене він герой. І якогось іншого припущення бути не може».

Найкращі ідуть, але вони продовжують жити в серцях мільйонів. Їм ставлять пам'ятники, на їхню честь називають вулиці та площі, їм присвячують вірші. Діти Лисичанська від усієї душі склали про героя-визволителя, генерал-майора (посмертно) рядки, в яких навіть збережеться пам'ять про непересічну людину – Олександра Радієвського.

Галина ЖОЛТІКОВА

ВОЛОНТЕРИ ВИШГОРОДА – ГЕРОЯМ АТО

Державницький сенс існування нагород - це не тільки відзначення особистостей, а передусім спонукання громадян держави до героїзму, видатних досягнень та сумлінної праці.

Нагороди — це еквівалент заслуг, за які їх отримано. Зрозуміло, що нагорода має бути так само ціною героя, як і герой нагороди.

Цедоберорозуміють волонтери громадської організації «Союз волонтерів і учасників АТО», що вже не один місяць розшуковують бійців, які не отримали заслужені нагороди.

27 червня 2015 року на озері Крючок у селі Крюківщина волонтери зібрали героїв у теплій, дружній обстановці. За представленням ГО «Союз волонтерів і учасників АТО» офіційні відзнаки Всеукраїнського об'єднання «КРАЇНА» та ВГО «ЗВИТЯГА» отримали 100 військовослужбовців 11-го ОМПБ «Київська Русь». Також медалі «За гідність

та патріотизм» отримали 12 волонтерів.

«Я щаслива, що мені випала честь нагороджувати моїх колег, які дуже багато зробили для того, щоби наші хлопці змогли гідно тримати оборону рідної землі» - зазначила голова ГО «Союз волонтерів і учасників АТО» Анастасія Довбиш.

Олександр СОПОВ,

ВТО «ОРДЕН» www.vto-orden.com.ua
(044) 424-53-14, (067) 523-49-49

**Нагороди ВО «КРАЇНА» та ВГО «ЗВИТЯГА»
ВИГОТОВЛЯЮТЬСЯ НА ВТО «ОРДЕН»**

НЕ ТАКИЙ СТРАШНИЙ ПУТІН...

Мабуть, жодній персоні у сучасних українських ЗМІ не приділяють такої уваги, як президентові сусідньої держави. На жаль, зазвичай його або демонізують, малюючи такого собі всесильного і безпідставно злого тирана, або кепкують з нього. Саме «на жаль», тому що викривлені уявлення про ворога – вірний шлях до поразки.

Тож спробуймо з'ясувати, ким є пан Путін, яка в нього мотивація і наскільки реальний образ вимальовують нам ЗМІ.

Не на захист Путіна, а задля правди.

Чий слуга?

Коли розвалювався СРСР, державна та суспільна власність активно розкрадалися. Вчорашні партійні бонзи, нечисті на руку офіцери МВС і КДБ, кримінальники і просто спритники всіляких мастей кинулися розшматовувати і підгрибати під себе те, що вчора належало всій країні. Зрозуміло, що на цьому етапі нуворишів Росію влаштовував пияка Ельцин, який тремтів за свою владу і криваво придушував бунти, але плювати хотів на все інше.

І ось власність поділена. Замість президента, який би не заважав красти, новоспеченим російським олігархам тепер був потрібен президент, який би захищав нагробоване ними. Вибір випав на Володимира Путіна – колишнього офіцера держбезпеки, не останню людину в пітерській мафії. Цей чоловік вже довів, що вміє захищати «корпоративні» інтереси (на відміну від державних). У наступні півтора десятиліття незмінний президент Росії постійно нарощував особистий вплив і розширював свої повноваження, але як був маріонеткою

Аркадій Ротенберг – найближче оточення президента Росії

ПОЛКОВНИК КГБ ПУСТИЛ ПО МИРУ ПИТЕР

В Петербурзі очередній скандал: депутатська комісія во главе с Марією Сальє потребувала отстранення от должности председателя комитета по внешним сношениям мэрии Владимира Путина.

Полковник КГБ в прошлом, не имея полномочий от правительства, он выдавал лицензии на вывоз за рубеж для продажи по бартеру нефти, леса, цветных и редкоземельных металлов сомнительным и малозвестным фирмам, зачастую созданным накануне. Помимо этого, в большинстве случаев лицензии выдавались заранее — до заключения договоров с западными партнерами и без предъявления документов о наличии товаров. И цены назначались демпинговые — в две тысячи раз ниже, чем существующие.

Таможня, однако, товары за границу не пустила. Комиссия передает материалы расследования в прокуратуру и российский департамент кадров, так что Путину, возможно, придется ответить перед родным ему когда-то ведомством за то, что он лишил город 122 миллионов долларов.

Наталья ШУЛЯКОВСКАЯ

Megapolis-express, 8 квітня 1992 року, № 15, стор. 19

своїх «друзів»-олігархів, так і залишився.

Про це свідчить хоча б такий факт.

У відповідь на санкції ЄС (викликані своєю чергою, анексією Криму) Держдума РФ прийняла в першому читанні закон, що передбачає компенсацію завданих санкціями збитків російським громадянам і організаціям. На перший погляд, не така вже й погана ідея, якщо не враховувати двох факторів:

1. Під санкції Євросоюзу потрапила зовсім незначна кількість

людей – російські олігархи та деякі високопосадовці, себто оточення Путіна.

2. Компенсувати їм збитки пропонується з державного бюджету РФ, тобто коштом усього населення Росії.

Західні політики свідомо не вводили санкцій проти населення Росії, бо це по-перше, ніяк не вплинуло б на політику Кремля, а по-друге, призвело б до протилежного ефекту: переконавшись у ворожих намірах Заходу, росіяни тільки сильніше згуртувалися б навколо «національного лідера».

Західні політики свідомо не вводили санкцій проти населення Росії, бо це, по-перше, ніяк не вплинуло б на політику Кремля, а по-друге, призвело б до протилежного ефекту: переконавшись у ворожих намірах Заходу, росіяни тільки сильніше згуртувалися б навколо «національного лідера».

Саме тому санкції проти населення РФ ввів уряд самої РФ, обмеживши торгівлю з багатьма європейськими країнами.

Чи може Росія, «еліта» якої фактично живе у країнах ЄС, піти на Європу війною? Риторичне питання.

Саме тому санкції проти населення РФ ввів уряд самої РФ, обмеживши торгівлю з багатьма європейськими країнами.

Суспільство відреагувало на «закон Ротенберга» (названий так на сумнівну честь мільярдера Аркадія Ротенберга, який через санкції

втратив нерухомість в Італії) справедливим обуренням. Утім закон ніхто не збирається скасовувати: інтереси олігарха для Путіна значно важливіші за інтереси десятків мільйонів росіян і навіть інтереси самої Росії. Вони важливіші зокрема й за репутацію путінської влади.

Федерація кривих дзеркал

Що являє собою Росія доби стабільного путінізму?

Це нездорова держава з безліччю проблем, які нам цілком знайомі: зажерливість, безвідповідальність і свавілля чиновників, коруптованість від поліцейського відділку до міністерства включно, стагнація економіки і занепад багатьох важливих сфер життя. Плюс демографічна криза, «відтік мізків» з Росії, з одного боку, і навала нелегальних мігрантів з середньоазійських країн – з другого.

І щоб не полетіти шкереберть, влада (замість того, щоб вирішувати проблеми) напускає на людей дурману: в хід ідуть кvasний патріотизм, ефемерна велич та фальшива духовність. При цьому найбільші «патріоти» мають статки і маєтки за кордоном, на Заході вчать своїх дітей і відпочивають, а в Росію приїждять лише для того, щоб робити

Михайло Пореченков придбав садибу в Іспанії.

гроші. Від величі давно залишився тільки іржавий каркас, і чим глибше він занурюється в болото, тим гучніше гвалт про могутність Росії. А неухильне зростання «духовності» ніяк не перешкоджає деградації моралі та культури. У російських святенників є важливіші справи – зривати концерти зарубіжних виконавців та боротися з матюками в Інтернеті...

У політичній системі РФ парадоксальним чином поєднуються парламентська «демократія», бюрократія радянського зразка і неофеодалізм. Путінська «Єдина Росія» – дійсно єдина правляча партія в країні, майже всі керівні посади в державі займають «єдриси». Інші партії – аутсайдери, згодні, образно кажучи, на недоїдки з панського столу. Останнім часом так звана

Вбивця росіян
Рамзан Кадиров,
обіймає високу посаду,
а ще він – Герой Росії
та васал Володимира
Путіна

«парламентська опозиція» перестала навіть удавати, що протистоятиме владі, і злилася з нею у псевдопатріотичному екстазі.

Є ще «несистемна опозиція», пістрява маса різноманітних маргіналів, що єдині у своїй політичній імпотенції. Переважна більшість росіян через низку причин цих діячів не сприймає, і для Кремля такі опозиціонери не тільки не небезпечні, а навіть корисні. Найбільш одіозні представники давно вже створили опозиції імідж «альтернативи, безумовно, гіршої за те, що є зараз». Владі не доводиться навіть боротися з нею – гучний процес Навального, приміром, є радше удаванним, аніж реальним переслідуванням.

Путінський режим насправді відносно рідко вдається до фізичного усунення опонентів – передусім тому, що дійсно небезпечних опонентів у нього не було вже давно. Гинуть переважно журналісти, які забагато дізналися про коруп-

Зате останніми роками в Росії зростає кількість парамілітарних формувань. «Козаки», що взяли на себе роль «поліції моралі» (звісно, не нормальної людської моралі, а кріпосницької), значна частина російських націоналістів, різноманітні «антимайданівці», лояльні владі байкери... Хоча зараз багато хто з цих бойових півнів воює за сепаратистів на Донбасі, основна мета існування таких організацій – зривати будь-які протестні заходи в самій Росії.

ційні схеми чиновників. До критики на свою адресу Путін ставиться більш-менш толерантно – мовляв, хай критикують, аби не заважали. Інша річ – його васал, «Герой Росії» Рамзан Кадіров...

Могутня, непереможна... мильна булька?

Вважається, що сучасна Росія неабияк мілітаризована. Якщо дивитись на військовий парад 09.05.2015 у Москві, на ютубівські агітки та передачі телеканалу «Звезда», так воно і є. Але пропаганда – це лише пропаганда.

Ось один факт. Сучасна воєнна доктрина РФ, на противагу радянській, допускає превентивний ядерний удар у відповідь на «агресію з використанням звичайної зброї у критичних для РФ ситуаціях». Виходить, що у Кремлі сумніваються, чи зможуть російські війська протистояти серйозному супротивнику, не вдаючись до застосування зброї масового ураження?

Звісно, «оборонка» Росії має чим похизуватися. Те, що новітні розробки російських конструкторів «не имеют аналогов в мире» – радше перебільшення, але недооцінювати їх (особливо в нинішніх умовах) було б дуже необачно. Питання в іншому: скільки зразків «диво-зброї» дійсно знаходиться у військах?

Дехто може зауважити, що коли Росія сьогодні наш ворог, то це добре, що Сердюков розвалював її збройні сили. Але погодьтеся, що в порядних людей може бути лише одне ставлення до казнокрада, по який бік барикад він би не був. Чи мало наша власна армія постраждала від таких сердюкових?

У кінострічці Микити Михалкова «Стомлені сонцем-2» практично всі радянські солдати і командири зображені дурнуватими покидьками. Створення фільму профінансувало Міністерство культури РФ, чинний міністр Володимир Мединський сказав, що «...треба зробити так, щоб цей фільм побачив кожен старшокласник, кожен солдат». Дійсно – у деяких містах Росії школярів примусово ввели на сеанси цього шокуючого фільму (за їхні ж гроші), але стрічка все одно провалилася у прокаті.

Нині в Росії ніби існує дві армії. Одна, менша, є професійною і укомплектованою сучасним озброєнням. Це вона знімається для агітаційних відео та плакатів, це вона крокує Москвою на парадах. Вона ж за наказом Кремля здійснює спеціальні операції, наприклад, готує кадри для війни на Донбасі.

Про іншу армію Росії в народі ходить погана слава. Незадовільні умови служби, застаріле устатку-

вання (почасти розкрадене, почасті – в жахливому стані), виснажлива безцільна праця, що не має жодного стосунку до опанування професії військового і, звісно ж, постійні знущання «дідів» – все це про неї, про ту армію, через яку проходить більшість молодих росіян чоловічої статі.

Це «військо» залишилось Путіну в спадок від Єльцина, але Путін нічого не зробив, аби змінити си-

туацію на краще. Справді сильна масова армія йому непотрібна, і цю «школу життя» хлопці проходять не для того, щоб навчитися захищати Вітчизну, а для того, щоб там їх навчили покорі «діді». Як компенсацію за згаяний час та принижену гідність призовникам надають можливість вимістити лють на молодшому призові, а також гордитися самим фактом проходження строкової («служив – мужик»).

Реальна боєздатність ЗС РФ – питання відкрите, але завдання, які ставить перед ними російське керівництво, вони виконати здатні. Професіонали завжди готові до реалізації чергової авантюри Кремля, призовники «тягнуть лямку», а палаци олігархів від можливої, але малоімовірної атаки інших держав захищає ще радянський ядерний щит. До того часу, коли він остаточно застаріє, російські «еліти» встигнуть розпродати і роздерибанити все та переїхати кудись подалі від обкрадених ними росіян.

Зате останніми роками в Росії зростає кількість парамілітарних формувань. «Козаки», що взяли на себе роль «поліції моралі» (звісно, не нормальної людської моралі, а кріпосницької), значна частина російських націоналістів, різноманітні «антимайданівці», лояльні владі байкери... Хоча зараз багато хто з цих бойових півнів воює за сепаратистів на Донбасі, основна мета

У сучасному російському кінематографі (красномовний приклад – «Стомлені сонцем-2») СРСР зображується переважно у поганому світлі, образи радянських керівників та співробітників органів майже завжди негативні.

А от доба царизму в російських фільмах та серіалах постає гламурною, ідеалізованою.

існування таких організацій – зривати будь-які протестні заходи в самій Росії.

Дрібний великий диктатор

Час від часу в ЗМІ Путіна прирівнюють до Сталіна, кажуть, що Путін нібито хоче відродити СРСР. Ефект залежить від того, ким конкретний читач, слухач або глядач вважає Сталіна. Та чи справді можна поставити знак рівності між ним і Путіним?

Диктатори (і диктатури) бувають різні. Деякі мають якусь грандіозну мету і неухильно до неї йдуть. Сталін прагнув посилити військову та промислову могутність своєї держави, її вплив на міжнародній арені. Дорогою ціною, але він цього досяг.

А Путін? В умовах, коли економіка Росії тримається виключно на експорті газу і нафти потенційним супротивникам, а «еліти» де-факто живуть на Заході, розмови про державну велич не варті виїденого яйця.

Наскільки серйозно Путін ставиться до державних інтересів Росії, видно з такого епізоду.

2007 року міністром оборони РФ був призначений Анатолій Сердюков, колишній спекулянт на ринку меблів. Дорвавшись до управління міністерством, цей «ефективний менеджер» своїми недолугими «реформами» створив дефіцит військових спеціалістів, ущент розвалив декілька важливих галузей ЗС РФ, і на додачу поцупив щонайменше три мільярди тодішніх рублів, без урахування вкраденого його поплічниками.

Діяльність «фельдмебеля» викликала справедливе обурення російських військових та громадськості, корупційні скандали в Міноборони РФ набули широкого розголосу. Але аж до осені 2012 року міністр-крадій залишався у своєму кріслі.

Не вдаючись у деталі, скажемо, що ані сам экс-міністр, ані його коханка і співучасниця афер Євгенія Васильєва, що він її призначив на високу посаду в

міністерстві, не були належно покарані.

Дехто може зауважити, що коли Росія сьогодні наш ворог, то це добре, що Сердюков розвалював її збройні сили. Але погодьтеся, що в порядних людей може бути лише одне ставлення до казнокрада, по який бік барикад він би не був. Чи мало наша власна армія постраждала від таких сердюкових?

Уявіть, що нарком оборонної промисловості СРСР привласнив державні кошти і не був за це розстріляний. Нонсенс!

То чому ж Путін не покарає того, хто серйозно підірвав обороноздатність Росії? Чому не кине Сердюкова за ґрати хоча б для того, щоб розіграти карту «хороший цар і погані бояри» та відновити свій авторитет?

Все просто. Ворон ворону око не виклює.

І як лідер, і як політик Путін набагато слабший за Сталіна. Правити так, як правив Сталін, у нього немає ані змоги, ані бажання. Набагато легше «жити і давати жити іншим».

Понад усе Путін боїться двох речей: масового народного повстання і палацового перевороту. І якщо народ він досі успішно тримає в покорі навішуванням локшини на вуха, то з оточенням цей номер не пройде. Єдиний спосіб запобігти палацовому перевороту – створити такі умови, за яких потенційні змовники нічого не виграють, якщо усунуть Путіна від влади. Себто забезпечити «друзям» максимально

Коханка Сердюкова і співучасниця афер Євгенія Васильєва

підтримував фашистські режими.

Тоді, може, Путін відроджує Російську імперію? Це вже більш імовірно. Рік від року посилюються майнова нерівність, вплив церкви, падають якість і доступність освіти для населення, занепадає наука – наче Росію хочуть повернути в умови 1917 року. На додачу придворний блазень Жириновський неодноразово пропонував Путіну стати монархом, а сам Путін, різко критикуючи більшовиків (і Сталіна в тому числі), жодного разу не сказав нічого поганого про царя чи царський уряд.

У сучасному російському кінематографі (красномовний приклад – «Стомлені сонцем-2») СРСР зображується переважно у поганому світлі, образи радянських керівників та співробітників органів майже завжди негативні.

А от доба царизму в російських фільмах та серіалах постає гламурною, ідеалізованою.

І все-таки Путін нічого не відроджує і нових імперій не створює. Якби він хотів розбудувати імперію у тому чи іншому вигляді, йому передусім довелося би знищити корупцію, себто відпиляти гілку, на якій він сидить. У той же час реальний, а не вдаваний, підйом Росії не принесе жодної вигоди ані Путіну, ані його поплічникам.

комфортне життя і в жодному випадку не заважати їм цупити кошти з бюджету або брати хабарі.

Та й сам Путін відверто наживається на своїй посаді. Його спосіб життя, починаючи з наручних годинників і закінчуючи інтер'єром особистого літака, красномовно свідчить: влада йому потрібна лише для того, щоб потопати у розкоші, щоб жити, як імператор.

Отже, теза про те, що Путін буцімто «відроджує СРСР», – пропагандистський штамп, причому штамп кремлівської ж пропаганди. Направлений він на жителів СНД, які ностальгують за радянськими часами, передусім на тих, хто живе за межами Росії і не може бачити, як відбувається те «відродження». Та й дивно було б, якби реставрувати соціалізм взявся діяч, який своїм улюбленим філософом називає Івана Ільїна – монархіста, ультраконсерватора, який відкрито

Російська влада
подарувала півтора
острова і передає
в оренду 115
тисяч гектарів
землі у Забайкаллі
китайцям. Яке
«відродження
СРСР»?

Навпаки, якщо Росія становитиме для Заходу реальну загрозу, про банківські рахунки і закордонний відпочинок доведеться забути. Хіба може кремлівська мафія піти на такі жертви?

Але є речі, які Путін робить віртуозно. Наприклад, вводить людей в оману.

Велика ілюзія Кремля

За роки свого правління Путін дуже непогано вивчив «загадкову російську душу» і дійшов висновку, що середньостатистичному росіянину найбільше бракує, по-перше, приводів пишатися країною, по-друге – лідера, за яким можна було б іти.

Занепад і крах Радянського Союзу став для величезної кількості росіян трагедією. Мільйони втратили впевненість у завтрашньому дні, життєві перспективи, гордість за країну. Паралельно погіршувалося їхнє матеріальне становище – адже не з повітря бралися капітали у російських скоробагачів, а з кишень пересічних людей.

Суверенітет і пов'язані з ним сподівання

За більш як два десятиліття у РФ не було якихось грандіозних успіхів (власне, немає й досі), навіть перемога у чеченських війнах обернулася необхідністю платити Чечні данину і терпіти підйом етнічної злочинності у великих містах. Дещо підбадьорили росіян резуль-

Ситуація з «дідівщиною» в Росії чи на найгірша на всьому пострадянському просторі. До звичних диких «традицій» додається наявність серед призовників вихідців з республік Північного Кавказу.

тати конфлікту в Південній Осетії, але це було ненадовго.

Путін – не великий диктатор, і прекрасно це розуміє. Він і не хоче бути великим диктатором, він хоче таким здаватися. А як зробити з мухи слона, добре знають у ТЦ «Останкіно».

Початок 2014 року видався для Кремля вельми успішним – спочатку ефектне проведення Олімпійських ігор, а потім анексія Криму, що її у федеральних ЗМІ подавали не інакше як «захист російськомовних кримчан від геноциду», зіграли

на почуттях мільйонів росіян саме так, як того хотів Путін.

Електорат миттєво забув і про «стабільний» застій, і про свавілля чиновників, попів та поліцейських, і про вкрадені мільярди, бо, по-перше, «Крим наш», по-друге – ще ніколи мас-медіа так не лякали росіян образом ворога.

В середині 2014 року лояльність громадян РФ владі досягла свого історичного апогею.

Але з прожектом «Новоросія» якось не склалося.

І ось РФ, попри пряму законодавчу заборону, передає 115 тисяч гектарів землі у Забайкаллі китайцям. В оренду, на півстоліття. Фактично це те саме, що і віддати цю територію назавжди. Отже, був Путін «собирабель», а віднині буде «расточитель земель русских».

Виявляється, що Путін (а вірніше, система, в якій Путін є найпомітнішим гвинтиком) – біда не стільки наша, скільки російська. Спасіння потоплюючих – справа рук самих потоплюючих, і ніхто не в змозі врятувати Росію, окрім росіян. Час уже російським патріотам – справжнім патріотам, а не фанатам і фанатикам Путіна – щось робити, доки не пізно...

Родіон ЯКИМЕНКО

Придворний блазень Жириновський неодноразово пропонував Путіну стати монархом.

ВОНИ ЗРАДИЛИ БАТЬКІВЩИНУ

Командир ПЧ “Запоріжжя” Роберт Шагєєв. Здав човен без жодного пострілу.

Капітан 3-го рангу Сергій Макєєв — командир корвета “Луцьк”.

Капітан 3-го рангу Борис Палій — командир морського тральщика “Чернігів”

Історія неоголошеної війни Росії проти України знає безліч яскравих прикладів героїзму українських воїнів, які ціною власного життя боронять рідну землю, діляться із жителями Донбасу останнім шматком хліба. Але, на жаль, є й інші приклади.

Навесні 2013 року українське суспільство було шоковане вчинком адмірала Дениса Березовського: призначений 1 березня командувачем Військово-Морських Сил України, вже наступного дня він присягнув на вірність самопроголошеному прем'єру Криму Аксьонову! Відразу після цього обійняв посаду заступника командувача Чорноморського флоту.

Забули про честь й інші військовослужбовці: полковники С. Стешенко, С. Стороженко, Д. Козаченко, капітани 1-го рангу Д. Кацай, І. Косторов, Р. Шагєєв, О. Миколайчук, Г. Гончар, підполковники С. Прилуцький, Є. Чучин, О. Саєнко, В. Репік, капітани 2-го рангу О. Коваль, Ю. Невмержицький. І це далеко не повний перелік колишніх українських офіцерів, які стали зрадниками. Свій вибір вони пояснюють різними «важливими причинами»,

мовляв, там, у Криму, в них житло, друзі.

Звичайно, керівництво Міністерства оборони України не мало змоги забезпечити їх житлом на материковій Україні, як і не обіцяло інших преференцій. Але якщо застосовувати такі «аргументи», то можна виправдати будь-який злочин. Десятки тисяч українських військових роками не мають власних осель. Виходить, їм в обмін на дах над головою теж слід стати на шлях зради, зганьбивши офіцерську честь?

У жодному документі, який регламентує дії військовослужбовця тієї чи іншої армії світу, ви не знайдете тих «пом'якшувальних обставин», якими сьогодні, немов фіговими листочками, прикривають свій сором офіцери-запроданці. Також немає у світі держави, яка б жорстко, а то й жорстко, не карала б зрадників: навіть у найдемо-

кратичніших країнах світу їм виносять суворі вирoki.

Як би сьогодні не виправдовували свої ганебні вчинки колишні українські офіцери, прощення їм не буде ніколи. Адже те, що вони зробили – і з морально-етичного, і з юридичного погляду кваліфікується як зрада.

Нині окремі військовослужбовці-зрадники вже шкодують, що втекли до російської армії. Насамперед ті, хто змінив сонячний півострів на віддалені гарнізони Північного російського флоту!

– Нам обіцяли, нас запевняли, що служитимемо у Криму аж до звільнення, – обурюються вони. – Виходить, набрехали.

Невже зрадникам так важко було прорахувати подальші дії російського командування щодо них? Хіба не знали, що таких, як вони, ніхто й ніде не поважає. Адже той, хто зрадив раз, зробить це й удруге. Та і як можна було вірити обіцянкам російських генералів, якщо навіть їхній верховний головнокоманду-

вач є відомим усьому світу брехуном?..

Ще навесні минулого року деякі російські військові експерти застерігали МО РФ від тієї ейфорії, що заповнили телеканали, особливо наближені до Кремля, стосовно переходу деяких українських офіцерів на бік Росії. При цьому вони висловлювали припущення, що серед них є чимало «тих, кого і на гарматний постріл не можна підпускати до російської армії», натякаючи на низькі морально-ділові якості перебіжчиків. Так воно і сталося: підполковник М., обіймаючи посаду заступника командира полку, зібрав з підлеглих 150 тисяч рублів на власні потреби. Проти таких офіцерів у судах так званого Кримського федерального округу порушені кримінальні справи.

Сьогодні тисячі українців про-

Доля зрадників, як правило, трагічна. Багато з них до кінця своїх днів відчують провину, а деякі, не витримавши мук сумління, вкорочують собі віку.

ливають на Сході країни кров за рідну землю. Але... «Співробітниками СБУ затримано громадянина, який передавав представникам «ДНР» інформацію військового характеру», «Виявлено офіцера, завербованого російськими спецслужбами», «Військовослужбовцем однієї із частин Національної гвардії оголошено підозру у державній зраді»... Такі повідомлення заповнили Інтернет, звучать вони й у випусках теленовин.

Так, громадянин Д. надавав відомості військового характеру представникам спецслужб Російської Федерації. Він, зокрема, інформував противника про плани оборони військових містечок Національної гвардії України, позивні та радіочастоти, схеми оповіщення, бойові розрахунки військової частини, а також повідомляв про солдатів і офіцерів, зокрема й тих, які перебували в зоні проведення антитерористичної операції.

Інформація надавалася за

У жодному документі, який регламентує дії військовослужбовця тієї чи іншої армії світу, ви не знайдете тих «пом'якшувальних обставин», якими сьогодні, немов фіговими листочками, прикривають свій сором офіцери-запроданці.

Олександр
Коломієць

завданням представників спецслужб РФ, до яких даний військовослужбовець перед тим звернувся з проханням про проходження служби. Державним обвинуваченням вину підсудного доведено в повному обсязі. Колишнього військовослужбовця засуджено до 9 років позбавлення волі.

Не так давно в Миргороді був затриманий 50-річний місцевий житель, який передавав представникам «ДНР» дані про вильоти бойових літаків. Встановлено, що зрадник – колишній військовослужбовець – надсилав зібрану інформацію про українську авіацію, особовий склад, військову техніку й озброєння ЗСУ одному з терористів, з яким був добре знайомий ще з часів СРСР, коли проходив з ним службу в одній частині.

За зізнанням затриманого, дані він отримував шляхом візуального спостереження за об'єктами. Але, користуючись своїм статусом колишнього військового, інформатор терористів також підступно уточнював необхідні деталі при спілкуванні з військовослужбовцями гарнізону.

Кожен громадянин, який так чи інакше погодиться працювати на ворога, повинен знати: за це доведеться відповідати за законом.

Михайло
Чорнобай

Передані ним відомості дозволяли терористам та їхнім російським кураторам відстежувати польоти українських літаків й обстрілювати їх.

– Я – генерал-майор Збройних Сил. Моя остання посада – помічник міністра оборони України, головний військовий аналітик. Буду працювати на благо Донецької народної республіки, – заявив наприкінці червня на прес-конференції російським журналістам Олександр Коломієць.

При цьому він розповів про свій «довгий і тернистий шлях офіцера». Російське телебачення з натхненням кілька днів «крутило» цю «гарячу новину», супроводжуючи її відповідними коментарями на кшталт «українські високопоставлені генерали втікають з України, не бажаючи бути причетними до військових злочинів Києва». При цьому, як завжди, бажане видали за дійсне. Так, генерал Коломієць обіймав посаду помічника Міністра оборони, але це було за часів президентства Віктора Януковича, коли МО очолював ставленик Росії Дмитро Саламатін.

У травні СБУ затримала під-

полковника Чорнобая, який проходив службу в Генеральному штабі ЗС України. У чому ж звинувачували офіцера? Виявляється, він спільно з представником так званої «ДНР» розповсюджували серед особового складу добровольчих батальйонів і волонтерів інформацію про надмірні втрати серед наших бійців. Звісно, що ці чутки могли деморалізувати вояків. Окрім цього, офіцер-зрадник інформував російських журналістів про місця виникнення різних провокацій, нібито спрямованих на підтримку «ДНР» і «ЛНР» українським народом.

Російські спецслужби, зокрема ФСБ і ГРУ, докладають максимум зусиль для вербування військовослужбовців ЗСУ, інших військових формувань, які беруть участь в антитерористичній операції. В абсолютній більшості ці зусилля виявляються марними. Проте, на жаль, інколи в їхні тенета потрапляють і офіцери спеціальних служб нашої країни, на яких саме і покладаються завдання, пов'язані з протидією іноземним спецслужбам!

Не зміг уникнути і підполковник Третяк, який проходив службу

в одному з територіальних підрозділів СБУ в Донецькій області. Його завербували співробітники ГРУ Росії. Виконуючи завдання росіян, він збирав і передавав їм матеріали з обмеженим доступом щодо службово-оперативної діяльності, інформацію про кількісні показники особового складу українського війська та Національної гвардії, місця дислокації та наявність озброєння і військової техніки.

На жаль, тисячі українських військовиків, які проходили службу у Криму, зрадили Українську державу. На сьогодні проти всіх них порушені кримінальні справи. Настане судний день, коли кожен відповідатиме за свої вчинки. До речі, вже є перший прецедент: старший матрос ВМС ЗС України Володимир Суханов притягнутий до кримінальної відповідальності.

Ми багато говоримо про так звану п'яту колону – людей, які ненавидять Україну і готові служити її ворогу. На жаль, є в ній і ті, хто носить погони. Заради грошей і гарного життя вони зрадили свою Батьківщину, бойових побратимів, на їхній совісті, якщо вона є, загибель багатьох із них. Адже саме завдяки отриманій від них інформації російсько-терористичні банди завдають артилерійсько-мінометні удари по наших військах.

Зрада – один з найогидніших вчинків. Доля таких людей, як правило, трагічна. Багато з них до кінця своїх днів відчувають провину, а деякі, не витримавши мук сумління, вкорочують собі віку.

Найвідоміший в історії людства зрадник – Іуда Іскаріот. Він був одним з учнів Ісуса Христа і зрадив свого Учителя. Його поцілунок став класичним символом лицемірства та підлості. Зрадники України, вигодувані українською землею, пили воду з її джерел, навчалися, в них вірили і на них сподівалися. Проте в лиху годину вони продали свої душі дияволу. За це їм не буде прощення ні від Бога, ні від людей.

Сергій ЗЯТЬЄВ

Коментар військового прокурора Центрального регіону України старшого радника юстиції Григорія Рябенка:

– Державна зрада – це діяння, умисно вчинене громадянином на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці держави. Державною зрадою вважається перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту, надання іноземній державі, іноземній організації (спецслужбі) або їхнім представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти держави. Карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

Військова прокуратура разом зі Службою безпеки України намагається по можливості попередити такі випадки.

Так, військовою прокуратурою Сумського гарнізону Центрального регіону України направлено до суду обвинувальний акт за підозрою підполковника Служби безпеки України А. у скоєнні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 15 (замах на злочин), ч. 1 ст. 258-3 (сприяння діяльності терористичної організації), ч. 2 ст. 407 (самовільне залишення військової частини або місця служби) Кримінального кодексу України. Встановлено, що упродовж 2014–2015 років обвинувачений офіцер кілька разів здійснював виїзди на підконтрольну терористам територію Донецької області, а також на територію АР Крим та в Ростов-на-Дону (РФ), де встановлював контакти з керівництвом терористичної організації «Донецька Народна Республіка». Крім того, із співробітниками Федеральної служби безпеки РФ вів діалог щодо працевлаштування в так званому «Міністерстві державної безпеки ДНР». Зазначений працівник СБУ неодноразово без поважних причин не з'являвся на службі. Санкція за тяжкий злочин, у скоєнні якого він підозрюється, а саме: створення терористичної групи чи терористичної організації (ч. 1 ст. 258-3 КК України) – передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна.

Загалом слідчими військових прокуратур Центрального регіону України розслідується близько 3 500 кримінальних проваджень стосовно військовослужбовців, які не повернулися з АР Крим до місць дислокації військових частин на материковій частині України.

Кожен громадянин, який так чи інакше погодиться працювати на ворога, повинен знати: за це доведеться відповідати за законом.

ОСТАННЄ ПОШАНУВАННЯ

Серед тих, хто займається з'ясуванням долі українців, зниклих безвісти, є і пошуковці-добровольці.

Про цю надскладну, але благородну роботу розповідає людина, яка докладає титанічних зусиль, щоб в Україні не було невідомих воїнів. Це заступник директора Національного військово-історичного музею України Ярослав Тинченко

– Сьогодні десятки тисяч українців захищають рідну землю від російських загарбників і бойовиків, – говорить Ярослав Юрійович. – Наше військо, як і будь-яка інша армія на будь-якій іншій війні, зазнає втрат. Інакше не буває...

На превеликий жаль, багато з тих, кого рідні проводжали на захист країни, нині вважаються зниклими безвісти. Деяких загиблих героїв, біля яких не виявлено жодних документів, що дозволило б ідентифікувати їхні тіла, не можна поховати за усіма християнськими звичаями, із почестями провести в останню путь. Не скажу, що держава усунулася від з'ясування їхніх долі і

встановлення імен. Та левову частку цієї роботи сьогодні виконують волонтери-пошуковці місії «Евакуація 200»: (Чорний тюльпан), Всеукраїнської громадської організації «Союз «Народна пам'ять», а також пошукової групи Національного військово-історичного музею.

– Знаю, що свою роботу ви розпочали поблизу сумновідомої Савур-Могили. Подейкують, що там у землі лежать понад 200 наших солдатів та офіцерів...

– Такі чутки дійсно мали місце, але вони не справдилися. Проте все ж таки упродовж першого дня роботи були знайдені тіла 9 військовиків, які, як потім

з'ясувалося, проходили службу у 30-й механізованій бригаді, постійним місцем дислокації якої є Новоград-Волинський. У місцях проведення пошуків влітку минулого року точилися запеклі бої: уся місцевість усіяна залишками військової та цивільної техніки, переорана артилерією та мінометами.

Багато військовослужбовців загинули, перебуваючи в танках чи БМП, бронетранспортерах, – після прямих влучень вони спалахували, як сірники, і люди просто не встигали їх залишити. А якщо і встигали, то все одно часто гинули від осколків і снайперських куль. Так, неподалік села Степанівка знайшли 6 тіл.

Судячи з їхнього розташування, можна дійти висновку, що бійці намагалися відбігти від своєї палаючої техніки якомога далі, але не встигли...

– **Хто за законом, вважається загиблим?**

– Той військовослужбовець, чиє тіло вивезли з району бойових дій і поховали з усіма належними почестями.

– **А якщо тіла немає, але є люди, які в останні хвилини життя солдата були поруч з ним і є свідками його смерті?**

– У такому випадку він все одно вважається зниклим безвісти. І лише через 6 місяців на підставі рапорту командира та письмових свідчень не менш

В лавах бойовиків є чимало осіб, яких важко назвати людьми, і їм, вибачте, начхати на дотримання елементарних правил поведінки – правил, які і відрізняють нас, людей, від звірів...

ніж 3 військовослужбовців людину можуть визнати загиблою.

– **Що пошуковці роблять зі знайденими тілами?**

– Їх відправляють у морги Дніпропетровська, Запоріжжя, Старобешеве, де спеціалісти, проводячи відповідні експертизи, намагаються з'ясувати імена та прізвища загиблих, а досягнувши цього – передають їхні останки рідним і близьким.

У випадку, коли неможливо достеменно визначити, хто са-

ме загинув, останки бійця хоронять на дніпропетровському кладовищі під відповідним номером. Буває й таке, коли батьки, навіть отримавши підтвердження, що їхні сини загинули, відмовляються забирати їхні останки.

– **Чому? Невже таке можливе?**

– З історії нам відомо чимало фактів, коли матері до останнього не вірили так званим похоронкам, які сповіщали про загибель їхніх синів на фронтах Другої світової війни, роками виглядаючи їх. Траплялося і таке, що деякі з них дійсно поверталися, оскільки повідомлення про їхню смерть виявлялися неправдивими: війна є війна. Таке буває і сьогодні. Матері не можуть змиритися з втратою найріднішої на світі людини – сина, і засуджувати їх за це не можна.

– **Чи вдається знаходити документи солдатів, офіцерів, інші предмети, завдяки яким можна ідентифікувати тіла загиблих?**

– Кожен офіцер, солдат Збройних Сил України, інших силових відомств, беручи участь у бойових діях, має при собі службове посвідчення. Та річ у тім, що в бою вони часто знищуються, наприклад, згорають. Або ж мародери, які потім, після боїв, нишпорять місциною, їх забирають разом з іншими предметами, які були біля загиблих.

Поблизу уже згадуваної Степанівки були знайдені тіла 6 військовослужбовців. Поруч валялися понівечені шоломи, бронежилети. Особисту зброю, мобільні телефони й інші цінні речі мародери-нелюди позабирали. І лише по рештках обгорілих документів ми з'ясували прізвища

Багато військовослужбовців загинули, перебуваючи в танках чи БМП, бронетранспортерах, – після прямих влучень вони спалахували, як сірники, і люди просто не встигали їх залишити

героїв. Наприклад, дізналися, що один із загиблих – майор Микола Лісовський.

За сприяння Лариси Анатоліївни – дружини офіцера, якій він телефонував, нам вдалося відтворити останні дні життя майора та його колег. Так ми дізналися, що група офіцера, вочевидь, була одним з останніх підрозділів, який протистояв російським військам. Однополчани намагалися прийти на допомогу, але щоразу наражалися на нищівний вогонь противника, який мав перевагу у 5-6 разів.

– Що бойовики чинять з тілами загиблих українських військовиків? За неписаними правилами війни забороняється глумитись над ними...

– Знаєте, людство, яке впродовж тисячоліть веде війни, має не лише неписані, а й писані закони їхнього ведення, а також поводження з полоненими. Та історія показує, що ворогуючі сторони рідко їх дотримуються. Події

на Донбасі – не виняток. На ваше запитання відповім так: все залежить від людей, до рук яких потрапляють останки загиблих. Наприклад, коли після тижневого мовчання телефон майора Лісовського нарешті «ожив» і йому зателефонувала дружина, то почула, що її чоловіка немає серед живих, а його тіло – в землі. На прохання назвати місце поховання та допомогти забрати тіло їй порадили не робити цього. Заради справедливості скажу, що тіло офіцера, яке було знайдене нашими пошуковцями, виявилось справді закопаним.

Ми ж знаємо, що в лавах бойовиків є чимало осіб, яких важко назвати людьми, і їм, вибачте, начхати на дотримання елементарних правил поведінки – правил, які і відрізняють нас, людей, від звірів...

На початку вересня минулого року в районі тієї ж Степанівки шукачі знайшли легковий автомобіль, а в ньому – останки двох людей. Поруч валялися візитівки на ім'я Олександра Нестеренка – командира 30-ї механізованої бригади. А ось документів, які б підтверджували, хто саме знаходився в «Ниві», не виявилось. Тож останки тіл відправили до Дніпропетровська для ідентифікації тіл.

– Влітку минулого року на Донеччині – неподалік україн-

сько-російського кордону – в оточення потрапили тисячі наших військовослужбовців, з яких чимало загинули. Пошуковці в цьому районі не працювали?

– У серпні 2014 року там були заблоковані близько 5 тисяч військовиків. Не переповідастиму всіх подробиць перебігу тих кривавих подій, а скажу лише, що саме в цьому районі полягло багато наших бійців. Пошуковці неодноразово бували там. Ми спілкувалися з багатьма солдатами й офіцерами – учасниками боїв, місцевими жителями, намагаючись з'ясувати долі наших захисників.

– Пане Ярослав, чи будуть знайдені зниклі безвісти, чи віддасть Україна останні війсьські почесні кожному своєму полеглому захиснику, чи стануть відомими всі імена наших героїв?

– Ви задали дуже болюче та складне запитання. Особисто я вірю в те, що так воно і буде. Ця неоголошена проти нас війна закінчиться для всіх нас, українців, лише тоді, коли буде похований останній український солдат, коли не буде безіменних воjakів. Ті, хто пішов у безсмертя, відстоюючи майбутнє нашої нації, варті цього!

Інтерв'ю провів
Сергій ЗЯТЬЄВ

«КРИВАВІ ЗЕМЛІ...»

За радянських часів існувало неписане правило округляти числа, особливо якщо йшлося про жертви та кількість загиблих на полі бою. Свідченням безжального ставлення до свого народу став вислів Сталіна: «Смерть однієї людини – трагедія, смерть мільйонів – статистика»

Кожен, хто гинув, залишав після себе скорботу рідних та близьких. Вбивці після себе залишали цифри. Потрапити ж після смерті у велике число – це розчинитися в потоці анонімності, принести в жертву свою індивідуальність. А це означає бути покинутим історією, викресленим із людської пам'яті, забутим навіки своїм народом. На жаль, «...культури пам'яті багатьох народів оперують округленими цифрами, але пам'ятати мертвих легше, коли цифри

не округлені, коли останнє число не нуль...» Такими рядками у заключній частині свого бестселера «Криваві землі: Європа між Гітлером та Сталіні» американський історик Тімоті Снайдер червоною ниткою проводить думку, що кожен, хто потрапив у жорна режиму та загинув, має право ніколи не бути забутим.

«Говорячи про Холокост, можливо, легше думати про 780863 різних людей у Треблінці, де кінцева цифра «три» могла

бути Тамарою та Іттою Вілленберг, чиї одежини прилинули одна до одної після того, як їх отруїли газом, а також Руф'ю Дорфман, яка плакала разом з чоловіком, який підстригав її волосся перед тим, як увійти в газову камеру. А, можливо, легше уявляти одну людину в кінці цифри 33761 серед євреїв, розстріляних і в Бабиному Яру...»

«Тому ми, історики, маємо шукати і цифри, і людські долі, а цифри знову перетворити на людей, – переконує Тімоті Снайдер. – Та якщо нам цього не вдасться зробити, тоді Гітлер та Сталін сформували не лише наш світ, але й нашу людяність». Історія «кривавих земель», яка тривала з 1933 по 1945 роки, стала відправною точкою в диспутах про історичну пам'ять Європи, яка достатньо відрізняється від пам'яті окремих народів. Адже кожен звеличує свої досягнення, говорить лише про власну трагедію, залишаючи осторонь чорні сторінки інших. Професор Єльського університету Тімоті Снайдер перший, хто спробував співставити та порівняти страшні події, які розгорталися на просторах від Балтійського до Чорного морів, від Берліна і до Москви.

Видатний американський історик
Тімоті Снайдер, автор бестселера
«Криваві землі: Європа між Гітлером
та Сталініном»

Лише у поєднанні багатьох факторів, можна знайти справжні витоки трагедії. Знайти відповіді на запитання: чому це трапилося і хто винен? Чорні віхи Холокосту, Голодомору, Другої світової війни подаються під іншим кутом бачення, переплітаються та пов'язуються факти, які вимальовують справжню картину минулого.

Приміром, пакт Молотова-Ріббентропа завжди подавався в такому контексті, як угода про ненапад між Німеччиною та Радянським Союзом. А ще в ньому додатковим таємним протоколом визначались сфери інтересів цих держав у Східній Європі, а також поділ Польщі. На думку американського дослідника, до цього режими Гітлера і Сталіна розвивались паралельно. Більшовистська машина лише за 30-ті роки минулого століття знищила мільйони людей, а нацистська – тисячі. Так от саме підписання цього документа стає переломним моментом. Про-

Гітлер та Сталін – це дві
постаті, які рівною мірою
створили злочинні режими,
що на початку ніби то
співіснували, а потім з лютою
ненавистю придушували
один одного

тистояння держав набуває іншого відтінку. Вони масово починають нищити людей, зокрема вводити каральні загони на територію Польщі. Це переросло в пряму агресію проти цієї незалежної європейської держави. На додачу Радянський Союз анексує значну частину тодішньої Румунії.

Цей пакт позбавив державності і країни Балтії. «Великі держави» почали своєрідний передел в Європі. Від руйнації кордонів та державності першими потерпали національні меншини, що з кожним днем поглиблювало трагедію на «кривавих землях».

Друга світова війна додала людського болю та страждань. Проте кожна нація і досі пам'ятає лише власну трагедію. Для євреїв це був Холокост, для поляків – масові розстріли в Катині, для українців – найбільша кількість загиблих на полі бою. Поряд з цими фактами приховувались інші: протягом 1941-1942 рр. близько трьох мільйонів радянських військовополонених загинули не через рани та розстріли, а через голод, який їм навмисне влаштовували гітлерівські війська.

«Три мільйони, цифра разюча. Але складається враження, що цей факт всі національні історії обминають і не пам'ятають», – розповів Тімоті Снайдер.

Завершуючи роботу над такою монументальною працею 2010 року автор навіть не здогадувався, що через 5 років він знайде підтвердження своїм припущенням. І не деінде, а там, де раніше був епіцентр кривавих подій: в Україні та Росії. Остання своєю чергою за ці роки зробить нечуваний крок: нападе на сусідню державу і перереформатує власну історичну пам'ять.

Німецькі солдати 19 квітня 1943 супроводжують у Варшавське гетто групу євреїв, серед яких є маленькі діти

Навесні знову ж таки 2010 року польський літак, на борту якого знаходилася польська політична еліта, розбився поблизу Смоленська. Вони летіли туди, щоб віддати шану загиблим від куль радянських НКВС у Катині

1940-го року землякам. Можливо, це був найбільш відомий злочин періоду радянсько-німецького альянсу. І коли на смоленській землі знову втратили життя поляки, російська влада висловила співчуття з приводу траге-

дії. Тоді про злочини в Катині, які понад півстоліття замовчували, почали говорити. Та недовго...

Тепер у історичній та політичній пам'яті РФ відбувся поворот у протилежний бік. Володими Путін офіційно реабілітував пакт Молотова-Ріббентропа, який і привів до Катинської бійні. Реабілітовано і всі злочини Сталіна до моменту підписання їм угоди з Гітлером. А це своєю чергою ставить знак питання щодо європейського консенсусу, що Друга світова війна була катастрофою. Почалася своєрідна приватизація історії, трактування історії радянської, як історії Росії, претендування на радянські кордони як російські.

Російська сторона приписала героїзм та жертвність собі, негативні факти відкинула у бік інших держав. Снайдер наголошує, що зараз переглядаються події і проголошується неправда, що російський народ – це єдиний переможець, найбільш постраждалий у війні з нацизмом. Права на друк книжки РФ придбала. Але ставлення до подій минулого змінила. Книга там навряд чи вийде друком: на ній російські видавці поставили табу. Тому українське видання російською мовою стало своєрідним викликом неправді та принизливому підкоренню волі тиранів, які бажають змінити світ.

«Тепер, в умовах російської агресії, коли книга не пройшла російської цензури, а з'явля-

У цій бійні режимів не вижили близько 14 мільйонів людей. Жертвами були корінні мешканці «кривавих земель»: євреї, білоруси, українці, поляки, росіяни та прибалти

ється в Україні, звичайно, цей факт привертає до себе увагу і російськомовних читачів. За один тиждень перебування Тімоті Снайдера в Україні ми зафіксували десятки тисяч завантажень книги з нашого інтернет-ресурсу. Ми відслідковуємо географію – скачування відбуваються з усього пострадянського простору, включаючи і Росію, і Білорусь, – розповіла видавець книжки «Криваві землі: Європа між Гітлером та Сталіном» Марина Гримич. – Я як історик можу сказати, щоб пояснити нинішню ситуацію, треба докладно розібратися в тому, що було».

Гітлер та Сталін – це дві постаті, які рівною мірою створили злочинні режими, які на початку ніби то співіснували, а потім з лютою ненавистю придушували один одного. Гітлер достатньо знав про Голодомор в Україні, спричинений колективізацією.

1941-го року на теренах нашої держави він спробував впровадити таку ж схему: привласнити колгоспи, виморити голодом українців і нагодувати німців. Тож у гонитві за кількістю жертв серед мирного населення Німеччина перевершила СРСР. Цей факт викликав неабияке обурення серед європейських учених. Ще рік тому в

них була неоднозначна реакція і на інші думки Тімоті Снайдера: «Європа стала дуже вразливою до масованої російської пропаганди саме через те, що європейці дуже мало знають свою історію. Цілий рік я намагався переконати своїх західних співрозмовників у тому, що не місцевий внутрішній конфлікт ми маємо на сході України, ми маємо напад на європейський лад та євроінтеграцію. Багато хто до цього ставився скептично. Мені здавалося, що мої погляди були десь на периферії. Тепер я бачу, що вони все більше сконцентровуються до осередку того, що діється».

Росія не має позитивної програми щодо України. Історик переконаний, що події 2014 року – це агресорська війна, яку російські лідери виправдовують, також і як відповідь на історичну закономірність. А намагання монополізувати страждання на «кривавих землях» може призвести до ворожнечі та війни.

«Притаманна їй вузькість національної історії – звичайно, це не єдина причина, через яку Росія напала на Україну. Проте, враховуючи те, скільки разів російські лідери підносили історію 1930-х та 1940-х років як виправдання для вторгнення в Ук-

Тімоті Снайдер через всю свою книгу червоною ниткою проводить думку, що кожен, хто потрапив в жорна режиму та загинув, має право ніколи не бути забутим

раїну, це може бути слухним моментом». Виступаючи на ток-шоу «Свобода слова», Тімоті Снайдер висловив і інше припущення: «На Заході будують цілком нову систему. В Євросоюзі немає війни. І не було війни, людям зараз тяжко думати, що війна можлива».

Щоб досконало розібратися в тому, що було і що відбувається, Снайдер намагається дивитися на речі не через призму ідеології чи політики, а через людські долі. Марина Гримич, яка не лише дотична до друку книги Снайдера, а й влаштувала зустрічі автора з українцями у багатьох містах, розповіла, що коли прибули в Харків, було побоювання, що публіка не сприйме такий поворот й бачення американського дослідника. «Здавалося, буде дуже важко переконувати. Та загалом прийшли відкриті до нової інформації люди. Найбільше нас вразило те, що на зустріч прийшли люди, долі яких дотичні до того, що досліджував Снайдер», – каже Марина Вільвна.

У бібліотеку імені Короленка у Харкові прийшла людина, яка була в Аушвіці. Чоловік показав свій порядковий номер і сказав: «Я єдиний в місті, хто перебував у тому таборі...»

Інший чоловік, батько якого під час війни працював на одному з заводів, передав історику інформацію та свідчення того, що американці допомагали Радянському Союзу не лише військовою технікою, а й поставляли різці для виготовлення високотехнологічних деталей для комплектації славнозвісних «Катюш», доправляли і велику кількість рейок для будівництва залізниці.

Доля кожного – це унікальна історія, яка стає невід'ємною частиною епохи, стає віддзеркаленням долі всієї нації. Тож Снайдер, презентуючи теорію «кривавих земель» розпочав не з загального, а з найвражаючих

моментів: останніх хвилин життя своїх героїв. «Тепер будемо жити!» – повторював голодний хлопчик, який йшов вздовж доріг та через порожні поля пшениці, але їжа, яку він бачив, існувала лише в його уяві. (Україна, 1933 рік). Маленький хлопчик помер, як померли більше трьох мільйонів інших людей.

«Вони спитали про обручку, яку я...» – на цій фразі обривається щоденник польського офіцера, розстріляного радянськими співробітниками НКВС 1940 року. Він був одним із двохсот тисяч польських громадян, яких розстріляли за дорученням радянського та німецького керівництва на початку Другої світової війни...

Наприкінці 1941 року одинадцятирічна ленинградська дівчинка завершила свій простий щоденник такими словами: «Осталась только Таня». Таніне місто було оточене гітлеровцями, а її сім'я була серед чотирьох мільйонів радянських гро-

мадян, яких вони закатували голодом...

Наступного літа дванадцятирічна єврейська дівчинка із Білорусі написала батьку останній лист: «Я прощаюся з тобою перед смертю. Я так боюсь цієї смерті, бо вони кидають маленьких дітей у загальні могили живцем». Вона була серед п'яти мільйонів євреїв, знищених у газових камерах та розстріляних німцями.

У цій бійні режимів не вижили близько 14 мільйонів людей. Жертвами були корінні мешканці «кривавих земель»: євреї, білоруси, українці, поляки, росіяни та прибалти. Тут полягла найбільша кількість військових у Другій світовій війні. Та цифра 14 мільйонів – це не військові втрати, вони не були солдатами, в переважній більшості – це жінки, діти та старі люди; вони не мали зброї, в них відбрали все, що в них було, навіть одягу...

Галина ЖОЛТІКОВА

«РОСІЙСЬКИЙ СОЛДАТЕ, КИДАЙ РУШНИЦЮ, ЙДИ ДОДОМУ!»

У газеті Верховної Ради України «Голос України» започаткована щотижнева рубрика «Російський солдате, кидай рушницю, йди додому!» По середах, коли публікують чергові матеріали шпальти, веб-сайт газети відвідує шалена кількість інтернет-користувачів. Їхня географія різноманітна: практично з усіх куточків світу. Але більшість – із Росії. Саме росіяни можуть на сторінках українського видання без цензури розповісти про своє бачення ситуації, що склалася в їхній країні. А блогери – «вийти» з Інтернету, щоб донести правду про російську дійсність. Сьогодні ми представляємо добірку матеріалів, підготовлених кореспондентом «Голос України» Наталією Яременко спеціально для читачів «Війська України»

Владислав ТИХОНОВ
(м. Магнітогорськ, член *Спільної журналістської Росії*):

– Здрастуй, мій дорогий український брате! Пишу тобі не в найкращий для нас обох час. Жорстока війна, розв'язана кремлівськими упірями, що знахабніли від безкарності, зробила смертельними ворогами два колись близькі народи.

Вина за цю війну лежить тільки на нас, росіянах. Ми дозволили прийти до влади зграї вбивць. Ми протягом довгих років закривали очі на їхні злочини, робили вигляд, що все нормально. Намагалися просто жити, не звертаючи уваги на вибухи, теракти, вбивства «неугодних» людей.

Війна в Чечні. Знову війна в Чечні. Напад на маленьку Грузію. «Нічого, це скоро мине, – втішали ми себе. – Ось переоберуть Путіна, прийде до влади нормальна людина – і все зміниться». Але нічого не змінилось. Путін залишився, і все стало ще гірше. Арешти, побиття, вбивства цивільних активістів – звичні, щоденні події. Телевізійна пропаганда, брутальна та незграбна, утім перетворила народ на тупе та кровожерливе стадо.

Нормальних людей у Росії з кожним днем дедалі менше. Вони або у жаху тікають з країни, або ховаються в підпіллі, побоюючись за свої життя. Зрозуміло, що ніякого «руського миру», за який би варто вмирати на Сході України, немає і ніколи не було. Військова авантюра Кремля проти України покликана була, насамперед погасити наростаюче невдоволення всередині країни.

Багата Росія, де люди доведені до тваринного стану... Де мільйонам уже елементарно немає на що купувати їжу. Де жебраків на вулицях більше, ніж робітників у цехах. Де закриваються школи та лікарні. Де чиновники вже не приховують сво-

го презирства до народу та вихваляються один перед одним розмірами своїх вілл та яхт у «проклятій Гейропі». Щоб пере-направити зростаюче у країні невдоволення, необільшовицька по своїй суті зграя Путіна – ці злодії та вбивці без роду і племені, які ще вчора принижено плазували перед демократом Єль-

**Сьогодні більшість росіян
ще вірять кремлівським
брехунам, втішаючи себе
думкою, що все буде добре.
Ні. У путінській Росії доброго
вже нічого не буде**

циним – сьогодні раптом згадала про якусь «імперську велич».

Вигадала на потребу черні «руський мир», який необхідно захищати від «укрофашистів», «жидобандерівців» і «рептилоїдів-американців». Ті, мовляв, тільки й мріють скоріше знищити велику «Расеюшку», розіп'яти побільше російських хлопчиків і заборонити горілку.

Кремлівські політтехнологи тонко все розрахували. Втомлений і змучений злиднями та безправ'ям народ з радістю вхопився за ідею війни з усім світом. Нечисленні голоси людей, що

зберегли розум, потонули в океані брехні і псевдопатріотичного пафосу. «Колорадські» стрічки та п'яні крики «Кримнаш» наповнили країну.

Саме цього і домагався Путін. Заразити суспільство страхом і ненавистю до вільного світу, зробити з України цапа-відбувайла і... сидіти на троні цілу вічність. Одного тільки не врахував новоявлений «фюрер». Не врахував, що ви, українці, будете з такою люттю битися за свою країну і за свою свободу. Не думав він також і про те, що Захід сприйме всерйоз його агресивну риторику.

А Захід сприйняв. Захід взагалі не любить диктаторів. І не любить, коли його обманюють і шантажують ядерною зброєю. Економічний зашморг на шії Росії затягується дедалі тугіше. Росія вже насилу може дихати. Країна, що давно припинила виробляти що-небудь, крім телевізійної брехні, без західних технологій і високоякісних західних товарів просто не виживе.

І ось уже РФ отримала статус країни-окупанта, ось уже Нідерланди готують міжнародний трибунал по збитому «Боїнгу». Ось уже й Китай, на чю дружбу так розраховував Путін, з лукавою усмішкою забирає майже задарма сибірські землі та про

У Росії арешти, побиття, вбивства цивільних активістів – звичні, щоденні події

щось домовляється із США. «Наш» телевізор знову бреше, що це така «багатоходовочка», а Путін знову всіх перегравав.

Сьогодні більшість росіян ще вірять кремлівським брехунам, втішаючи себе думкою, що все буде добре. Ні. У путінській Росії доброго вже нічого не буде.

Український брате! Жени путінську погань зі своєї землі. Ти ненавидиш її так само, як ненавиджу її я. І я розумію, що ти – громадянин іншої країни – борешся і за нас, росіян.

Страшний жереб випав Україні: стати переднім краєм битви з тим, що, здавалося, було поховане ще в двадцятому столітті. Але не поховано. Недогледіли. Ми, росіяни, недогледіли і не поховали...

Олена-Єлизавета ШАДЧНЕВА (м. Санкт-Петербург, спеціаліст з реклами та піару):

– Другий день спілкуюся в мережі з якимось типом з Пітера, який у Донецьку воює за «ДНР»... До того невідомо скільки тихо сидів у друзях і раптом вирішив поговорити. Два дні листуємося, і начебто російською мовою: усі літери і слова знайомі, а немовби з різних планет.

Раз десять задаю в різних варіаціях одне і те ж питання: «Навіщо тобі це? Що ти там забув? Заради чого поїхав в іншу країну вбивати людей?» І щоразу отримую безглузду відповідь: «Війна є війна», «А «вони» навіщо їдуть?», «Так просто у двох словах не скажеш» тощо.

Зі сміхом розповідає мені, що в Донецьку крадіжок, мародерства і свавілля вистачає. Сам мій новоспечений «друг» нещодавно місяць просидів у підвалі. Але, за його словами, це нічого. Зізнався: рік тому взагалі б «шльопнули і як звати б не запитали – у «Беса» в Горлівці в казематах крові було пролито немало». А зараз випустили і вибачилися, ще й посаду запропонували! І ФСБшники сьогодні, якщо щось трапиться, «місцевих енту-

У «ДНР» проблема свавілля, відзначаються численні крадіжки. Мародери, які не мають будь-якого централізованого керівництва і коштів, щоб покинути зону АТО, збиваються в банди, які грабують і мародерствують

зістів можуть повчити уму-розуму». «Взагалі тут повний сюрреалізм: газони стрижуть, а поруч точиться бій...» І все з таким гумором, все ги-ги та ха-ха... Фото надсилає. Цього вбили, того вбили. «Загалом хрінова молодість у місцевих «деєнерівських» хлопців вийшла. Будинки розбомбили, друзі загинули, батько воює... Ну, війна є війна...»

Раз за разом провокую його на конфлікт, але у відповідь –

тільки підкреслені спокій, ввічливість і жарт. «А приїдьте до нас на тиждень. Інтерв'ю в пацанів візьмете».

– Пораним зможете допомогти в Пітері? – запитую.

– Яких там підстрелили?

– Так.

– Придушити хіба що...

– А де ж загальнолюдські цінності?

– Варто було запитати про це тоді, коли вони туди їхали, так?

Ніякого «руського миру», за який би варто вмирати на Сході України, немає і ніколи не було. Військова авантюра Кремля проти України покликана була, насамперед погасити наростаюче невдоволення всередині країни

– От у госпіталі й запитаєте. Або не злорадійте. Вам це не личить!

І квіточки надсилає. Хі-хі, ха-ха!

А потім читаю новину про те, що якомусь типу в Москві «наваляли», що допомогу для «ДНР» збирав.

– Ну а що ще з ними робити? – запитую знайомих.

– Це не наш метод, – пишуть друзі мені у відповідь. – Так ми нормальну країну не збудуємо. І взагалі – зла ти стала, Лізо, жорстока. Нервова. Не хочемо з тобою більше спілкуватися. От коли заспокоїшся, тоді поговоримо...

– Як ми дійшли до такого життя? – запитую.

– Ваші довели, – відповідає один з України.

«Ваші довели». «Ваші напаляли». «Ваші вбивають». «Ваші знову обстрілюють»...

Бачу фото шестирічної дівчинки, в якій батька вбили. Плачу... «Нервова ти стала, Лізо!»

– А найстрашніше, що вони поруч ходять, – каже подруга. – Пам'ятаєш С., вона за «Крим-наш» агітувала, а тепер допомогу для Донбасу збирає...

І скільки таких! А потім ще ці «добровольці» сюди повернуться. От що з ними робити? Як жити в одній країні? Я не знаю...

– Ну, я для себе давно вирішила валити звідси. Деякі проблеми вирішила, потихеньку збираю валізу...

– Дай Бог удачі тобі!

– І тобі удачі. Все буде добре.

– Добре не буде.

– Добре не буде, але як-небудь буде.

– Якось буде, це точно...

Сергій ШАРОВ-ДЕЛОНЕ
(м. Москва, художник-реставратор, головний архітектор іконостасу храму Христа Спасителя, захисник на «Болотному процесі», член оргкомітету «Марш Миру»):

– З кожним днем російської агресії, що триває на південному сході України, дедалі важче звертатися до українців «Дорогі друзі!» Тому що з кожним днем війни стає більш соромно набиватися у друзі до тих, у кого твоя країна стріляє.

І все одно: «Дорогі друзі в Україні! Мені б дуже хотілося, щоб ви знали, що в Росії не всі остаточно втратили глузд. Що у вас тут є друзі, які бажають вам успіху. Яким зовсім не байдуже, що відбувається у вас (так само, як і у нас). І які намагаються все робити для того, щоб нинішня маячня та військові злочини скоріше закінчилися. Щоб нарешті припинилися злочини російської влади, що віддавала наказ про окупацію Криму та розв'язання війни на Донбасі. Припинилися злочини тих, хто по слабкості, нерозумінню, користі або через брак розуму ці злочинні накази виконує.

Мені дуже хотілося б сказати, що все це скоро завершиться. І це, швидше за все, так і буде. Але для того, щоб закінчилося, треба, щоб і ми, і ви зробили кожен у себе багато чого. Ви – щоб провели абсолютно необхідні Україні реформи. Тисніть на вашу владу, щоб з ними не тягнули: кожен день зволікання працює проти вас. І проти нас теж. Так, триває війна, і всім важко. Так, не до того, здавалося б. Проте – ні, саме «до того» – у благополучні часи проводити реформи ще важче.

Подивіться на Росію: десять років навіть небозна – якого благополуччя за рахунок казкової кон'юнктури на ринках нафти та газу – і вже більшість громадян Росії самі не хочуть реформ. І не треба тут кивати на недолугу владу – ми самі на неї мало тиснули, поки це було можливо.

А ми... У нас усе набагато важче. Але і солодке життя для нашої влади закінчилося. Та й сама вона вже майже закінчилася. У нашої опозиції немає і не вистачить сил її переламати. Але саморуйнування владі відмінно вдається. На жаль, одночасно вона руйнує і Росію. І з цим ми теж нічого вдіяти не можемо, якщо говорити чесно.

Але ми повинні змогти підходити країну, що впала. Повинні

бути готовими взяти на себе відповідальність за неї в момент краху нинішньої влади. Цей час набагато ближчий, ніж може здатися. І ближчий, ніж вважають багато наших прихильників тут, відкладаючи підготовку на потім. А чекати та готуватися нам уже зовсім недовго: ресурси влади вичерпані – «ложка вже по дну шкребі».

Ми поборемо, тому що у нас уже немає іншого вибору. За вас і нашу свободу! За те, щоб ми могли розпочати довгий шлях назустріч один одному!

Тримайтеся! Хай Бог допомагає! І вам, і нам».

Василь МЕЛЬНИЧЕНКО
(м. Омськ, художник, арт-куратор):

– Друзі, вибачте мене за те, що зараз у мене для вас є тільки слова. Я не стою в строю, не ризикую своїм життям, як це робите ви. Вибачте ще й за те, що я – громадянин країни, що стала агресором, і не можу впливати на безумців.

Українці показали себе вільним народом, здатним сказати своє тверде «Ні!» пройдисвіту, який дорвався до влади тільки для того, щоб красти та грабувати. Це дуже дорогого варте – бути вільними.

До нещастя, ціною свободи стає людська кров. Чи може бути втіхою те, що на крові героїв може вирости вільна Україна? Не знаю... Знаю тільки одне: той, хто відчув себе вільним, смерть обере, а не рабство. Але тільки нехай це буде не смерть українських хлопців і дівчат, а смерть кримінальників, які напали на Україну. Нехай це буде несвобода для тих, хто розкрадає Україну та зраджує її майбутнє заради своєї особистої кишені.

Вірю в тебе, Батьківщино моїх предків!

Олександра ДАЛЕКАЯ-СЕВЕРНАЯ (м. Москва, блогер):

– Зараз багато хто відкриває очі та бачить брехливість російської влади. Розуміє, що так жити не можна та соромно бути

Український брате! Жени путінську погань зі своєї землі. Ти ненавидиш її так само, як ненавиджу її я. І я розумію, що ти – громадянин іншої країни – борешся і за нас, росіян.

мовчазним стадом. І вбивати ні в чому не винних людей. Та й взагалі, як можна себе поважати, підтримуючи бандитів і вбивць, як, наприклад, це роблять деякі російські артисти!

Скажу одне: людина, яка цінує народ, ніколи його не продасть, не зрадить. Істинно народні любові і слава не продаються! А брехуни та лизоблюди – це не артисти, а гниль культури!!! Вони готові за бандитські гроші та визнання продати не тільки Батьківщину, а й рідну матір!

Василь ГОРОБЕЦЬ (м. Міас, пенсіонер):

– Хорообрі захисники України! Дорогі сини й онуки! Можу так звертатися до вас, бо мені вже за вісімдесят.

Дуже вболіваю за Україну, за долю всього українського народу.

Вам доводиться знову відстоювати право на національну свободу, право нації на свою державу проти чергового загарбника, уже третього після Чингіз-хана та Гітлера. Вам випало воювати проти такого виро́дка-агресора, ім'я якого – Путін. Цей політичний упир ігнорує елементарні сучасні правила міжнародних відносин, як і державні договори між Україною та Росією. Тим важче, що сучасне російське суспільство не спроможне розпізнати та справедливо виокремити таких лицемірів-розбійників у своєму політичному істеблішменті. Не знаю, чи-то провина його, чи біда?

Шановне військове товариство! Дорогі сини й онуки! Українці! Треба визнати, що ворог – сильний, тож боротися з ним, як кажуть, лоб у лоб – нелегко. А тому вчиться воювати не числом, а вмінням. Старанно вивчайте військову справу, воєнну тактику. Дуже ефективна ваша зброя – переконаність, що правда та справедливість на вашому боці, і підтримують вас та Україну переважна більшість світових держав і народів.

Українці показали себе вільним народом, здатним сказати своє тверде «Ні!» пройдисвіту, який дорвався до влади тільки для того, щоб красти та грабувати

По-батьківськи вболіваю за вас! Бажаю мужності, сили та натхнення здолати розбійника! Живими та здоровими повернутися до своїх домівок і рідних! Продовжити ваші мирні трудові справи! Незламності вам і переможних боїв! Нехай судьба буде прихильна до українців!

Ганна СОРОКІНА (м. Москва, блогер):

– Бажаючи захистити своїх дітей від пропаганди, я не тримаю вдома телевізора. Але пропаганда лізе у вуха скрізь, де бувають люди. Мої діти приходять додому, погравшись у дворі з друзями, ставлять мені питання і переказують думки однолітків, у яких вдома телевізор, судячи з усього, є. Є в дітей і батьки, а до літа була в їхньому житті ще й школа – теж вельми наполегливий політагітатор. Іноді я боюся, що не зможу бути для своїх дочок досить авторитетною, і їхні погляди піддадуться чужому впливу. Адже в ма-

ленькому світі підлітків зовсім немає альтернативи, а коли звідусіль лунають неправдиві, спотворені відомості про події у країні та світі – так легко їм піддатися і бути «як усі»!

Страшно навіть подумати про те, що буде, якщо мої діти, найближчі люди, стануть мені чужими, злившись з масою «ватників»... Хочеться дати дочкам протитруту, довести, що думка «всіх навколо» може бути масовою помилкою, а довіра до теленовин призводить до «бомбування». Тому ми часто говоримо про Україну і про те, що й у нас є багато людей, які люблять Україну та готові сказати це вголос. Важливо, щоб діти знали, що це не тільки «мамині знайомі», жменька людей схожих політичних поглядів. Я зачитую вголос «фейсбучні» пости на підтримку України зовсім незнайомих мені людей і показую фотографії з вуличних акцій, де вони не бояться стояти з плакатами або україн-

ським прапором у різних містах, де проявити інакомислення набагато небезпечніше, ніж у Москві.

Діти навчилися помічати ознаки підтримки України в символах, у сигналах, які шлють один одному однодумці без зайвих слів. І раптом виявилось, що в Москві ці ознаки зустрічаються явно частіше статистичної ймовірності. Епатажна стрижка хлопця, що гордо носить чуб на поголеній голові. Одяг, що поєднує синьо-жовті кольори (і не тільки одяг, а й сумки, взуття, біжутерія). Вишивка орнаментів на сукнях і сорочках. Навіть модні нині у дітей саморобні браслетики – сьогодні теж можливість подати знак, висловити підтримку, варто тільки сплести їх з блакитних і жовтих ниточок.

Наталія ЯРЕМЕНКО,
«Голос України», спеціально
для «Війська України»

ХУДОЖНИК ВОЛОДИМИР КАЗАНЕВСЬКИЙ: «Я ВІРЮ В БЕЗПУТІНСЬКУ ДЕМОКРАТИЧНУ РОСІЮ»

Володимир Казаневський народився 24 липня 1950-го року у м. Лебедин Сумської області. Він — всесвітньо відомий художник-карикатурист, лектор з теорії мистецтва карикатури. Закінчив Харківський державний університет за спеціальністю «Космічна радіофізика» та «Університет журналістської майстерності» («Художник преси»). Співзасновник і член правління Київського клубу карикатуристів «Архігум».

Отримав понад 400 нагород у 49 країнах світу. Персональні виставки його карикатури влаштовувалися у Бельгії, Сербії, Угорщині, США, Японії, Ірані, Хорватії, Україні. Оригінали його авторських робіт знаходяться в колекціях музеїв і приватних колекціях в США, Швейцарії, Франції, Бельгії, Росії. Як ілюстратор співпрацював з періодичними виданнями в Україні, Росії, Швейцарії, Франції, США, Японії.

В Україні видано авторські альбоми «Голови», «Спогади похилого Амура», «Шия», у Швейцарії — «Homo Gibber», у Китаї — авторську збірку карикатур у серії «Modern World Cartoonist». Учасник міжнародних конференцій з вивчення гумору в США, Люксембургу, Франції, Японії, Туреччині.

Вглядаючись у карикатури Володимира Казаневського, мимоволі ловиш себе на думці, що кожна містить кілька планів і підтекстів. Його роботи – це зображення узагальненого образу особистості, спроба проникнення в психологію, філософію. Це і є майстерність.

ШКОЛА З БОМБАМИ

Народився майбутній всесвітньо відомий український карикатурист 1950 року в сім'ї військового у невеличкому містечку Лебедин, що на Сумщині. Там і прожив перші вісім років свого життя. На головній вулиці ще до того часу були залишки будинків, що розбомбили під час Другої світової війни. Спогади Володимира, пов'язані з цим містом, теж носять «військовий» характер. Навіть у школі був коридор з довгими рядами ящиків з авіаційними бомбами.

Воєнне минуле лише дивом не обірвало життя хлопчика. Дітлахи у всьому намагалися копіювати дорослих, які нещодавно повернулися з війни. Коли Казаневському було п'ять років, він з друзями почав палити, збираючи недопалки в солдатських курилках. Однак у першому класі один з хлопчиків під час уроку встав і сказав: «Він, він і він курять». Відтоді Володимир до сигарет не доторкнувся. Можливо, це якось було пов'язано і з тим, що

той «Морозов» незабаром ненавмисно застрелився з батькового пістолета.

А ще якось хлопці знайшли міну. Першою думкою дітлахів було розібрати знахідку. Казаневський відійшов, щоб знайти для цього камінець побільше. І тут пролунав вибух ... Володимир був єдиним, хто залишився живим. Незабаром їхня сім'я переїхала до Борисполя – авіаційний полк батька перевели. Життя в Лебедині почало потроху забуватися, однак цей випадок закарбувався в пам'яті Володимира назавжди.

РОСІЙСЬКИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ: «ЗОМБІ»- КАРИКАТУРИСТИ

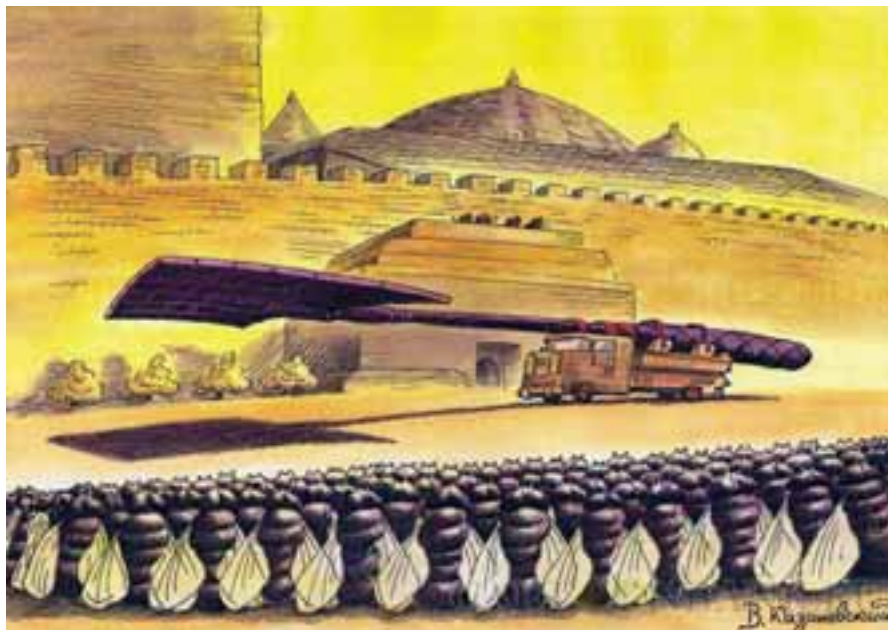
Свою першу статтю про радянську карикатуру Казаневський прочитав на Гавайських островах ще в далекому 1989-му. Вона була критичною, і художник тоді доценту розніс соцреалізм. З того часу

світ змінився, а демократія крокує планетою. Лише Росія стоїть осторонь цих процесів.

Володимир Казаневський ще кілька років тому навіть уявити не міг, що його друзі з Москви чи Пітера будуть «засомбовані» місцевою пропагандою. Щоправда, деякі митці з Півночі ще мають «сміливість» критикувати кремлівського «царька». А «московські» розділилися на два табори. Скажімо, Михайло Златковський, який визнаний одним із кращих карикатуристів світу, завжди був проти Путіна. І зараз, під час неприкритої агресії проти України, він продовжує малювати злободенні карикатури, тому має серйозні проблеми. А скільки галасу було, коли цей майстер був запрошений у журі міжнародного конкурсу «Диявольська бензоколонка», який проводився в Херсоні! Художник Дружинін, який покинув Україну і прийняв громадянство РФ, в газеті «Комсомольская правда» навіть написав розгромну статтю про «нахабство» свого колеги. «Добродій» «наступав» так, що деякий час Златковському навіть довелося переховуватися.

На жаль, такі приклади непоодинокі. Казаневський кілька десятиріч товаришував з Сергієм Тюніним, головним художником журналу «Веселі картинки». Визнаний у світі карикатурист, у якого вчилися сотні художників, сьогодні чомусь перейшов на «дорослі» малюнки «фашистських бандерівців», націоналістів з України. І навіть деякі з них успішно розміщують у французькому щотижневику «Кур'єр Інтернешнл», де друкують роботи і Казаневського.

– Можна сміливо порівняти нинішню російську пропаганду з колишньою радянською. І не тільки. Я би назвав її «російсько-геббельсівською», – говорить Володимир Казаневський. – Свого часу Златковський і Тюнін у Москві малювали підпільні карикатури проти комуністів і радянського ладу. «Зомбоящик» тоді теж працював, але не так інтенсивно...

Сьогодні ж з усіх російських телеканалів на людей ллється брехлива інформація. На жаль, не всі можуть в цій лавині новин виокремити «чорне» і «біле». Навіть митці зі світовим ім'ям.

ФІЗИК-КАРИКАТУРИСТ – ВОЛОДАР «ОСКАРА»

На переконання Володимира Казаневського, нині у світі «головує» карикатура без слів. А зародився цей жанр у США в період депресії 30-х років XX ст. завдяки редактору газети «The New Yorker». Той вимагав від співробітників видання мінімум підписів під малюнками. Після Другої світової війни карикатура стає популярною в Європі. У 50-ті роки хвиля інтересу до неї «докотилася» і до Східної Європи. Особливо успішним був польський журнал «Шпильки», який можна було передплачувати і в СРСР. У Радянському Союзі тоді теж розпочався бум карикатури без слів, де першість тримав «Клуб «12 стільців» на 16-й сторінці «Літературної газети».

Не міг стояти осторонь цих процесів і радіофізик Казаневський. У нього був свій складний шлях у мистецтво. Після закінчення Харківського держуніверситету Володимир працював інженером на київському радіозаводі, що виробляв продукцію військового призначення і вважався таємним, у вільний час захоплювався гірським туризмом. Якось власноруч пошивав намет. Чомусь захотілося, щоб той всередині був як виставкова галерея. Володимир знайшов у журналах «Турист» та «Зміна» карикатури про туристів, попросив друзів кульковими ручками скопіювати ці малюнки. До цього сам не малював, у школі з цього предмета

мав «трійку». Проте одна «стінка» все одно залишалася порожньою, і хлопцю довелося її власноруч чимось заповнювати. Так з'явилася його перша карикатура, на якій він зобразив гірського барана

мав малюнки та фантастичні оповідання і отримував за них невеличкі гонорари.

Звісно, тогочасну карикатуру можновладці не полюбляли. У ній з'явилися філософські мотиви, які натякали, що не все у СРСР насправді добре. Карикатуристи осмілювали і малювали алегорії про загнивання соціалізму, стали посылати свої роботи на західні конкурси. Іноді їх повертали з приписками від співробітників КДБ. Це не завадило Казаневському створювати карикатури з філософським змістом. Приміром, 1983 року в «Клубі «12 стільців» до 23-го лютого вийшла його робота, де художник зобразив «москву»-генерала, що крокував вздовж строю слонів. Митця вітали за сміливість...

1982 року Володимир Казаневський отримав свій перший міжнародний приз. Його роботи гідно оцінили в Японії. Там же через вісім років йому присудили «Оскара». Так називають престижний приз від найбільш «тиражної» газети світу токійської «Yomiuri Shimbun» (у неї понад 20 млн читачів). Японці називають конкурс «олімпійськими іграми з гумору». Щорічно на нього приходило до 15 тис. робіт з усього світу. Призовий фонд конкурсу становив 50 тис. доларів. Коли Казаневський 1990 року отримав цей приз, то зміг навіть купити трикімнатну квартиру в Києві.

і туриста. В походах у цій імпровізованій галереї було повно відвідувачів. Всі туди заповзали, потім завжди лунав регіт.

Поступово Володимиру дедалі більше подобалося займатися творчістю. І хоча працював на секретному підприємстві, потайки, потихеньку малював карикатури – нелегальні, підпільні. Тоді роботи, що викривають чинний лад, не можна було публікувати, але можна було переправляти за кордон. Таким шляхом малюнки Казаневського і потрапляли на міжнародні конкурси.

Справжню свободу, і творчості зокрема, художник відчув, коли нарешті звільнився з «секретки» і влаштувався на роботу в Національний музей літератури України. В зарплаті неабияк втратив. Допомагало тоді те, що друку-

СМІХ – ОДНАКОВИЙ

Володимир Казаневський – постійний учасник і доповідач міжнародних конференцій з вивчення гумору в США, Люксембургу, Франції, Японії, Туреччині. Там його нерідко запитують, чи дійсно в кожній країні свій гумор? На думку українця, він усюди однаковий, ніякої «географічної» різниці немає. Буває сміх радості – це так званий сміх тіла. А ось сміх розуму – це зовсім інше. Це свого роду реакція на зло. Іноді людина сміється, бо бачить – зло не таке лячне, як вважають. Є містечковий гумор, зав'язаний на відносинах або на національних традиціях, але він все одно сприймається всіма. На підтвердження цієї теорії Казаневський наводить приклад своєї карикатури. На малюнку була зображена мавпа, що висить у повітрі, тримаючись за невидиму гілку в лісі, де залишилися лише пеньки. Карикатуру надрукували в італійських, американських, японських журналах. І її зрозуміли скрізь. У мавпи так закладено – вона повинна висіти, навіть якщо ліс спляно – інстинкт не вб'єш. До речі, саме цей малюнок став в Японії «оскароносним».

На думку митця, більшість карикатуристів за своїм світоглядом – атеїсти. Інакше просто не може

бути. Володимир Казаневський поважає релігію, але сам не є віруючим. У Біблії сміх – це гріх. Художник з цим не може погодитися, в його розумінні сміх – це зброя проти диявола. І байдуже, за якими образами він ховається. Як, приміром, митці висміяли кремлівського «збирача земель руських» у міжнародному конкурсі карикатур «Диявольська бензоколонка». Там Володимир Путін отримав по заслугах за неоголошену війну з Україною, «ігри» з ціною на нафту, за стрімке знецінення «дерев'яного» рубля і

як наслідок – зубожіння свого ж російського народу.

На жаль, сьогодні у світі є ще багато противників «гострого» малюнка. У наш час хвиля значущості карикатури перейшла в Туреччину та Іран. Там популярні філософські карикатури з чорним «присмаком». У Тегерані відкрито «Будинок карикатури» з великою бібліотекою, виставковим і лекційним залами. Але політичну карикатуру і там притискають. Наприклад, іранець Нік Ковсар був внесений до «чорного списку» десяти інтелектуалів Ірану, яких ісламські терористи хотіли знищити. Йому довелося емігрувати в Канаду. У Туреччині карикатуристів регулярно кидають до в'язниці. Разом з тим «Асоціація карикатуристів» дотується державою. Її офіс розміщується у старовинній мечеті в центрі Стамбула, де є майстерні та виставковий зал. Одного разу прем'єр-міністр образився на художника, який намалював його у вигляді віслика. Карикатуристу присудили величезний штраф, йому загрожувала в'язниця. Наступного дня багато турецьких газет намалювали політиків у вигляді тварин. І прем'єр відступив.

Казаневський пригадує, як сам неодноразово мав проблеми через

Равнение на...

свої твори. Приміром, коли він ще працював у газеті «Столичні новини», художника попросили зробити карикатуру на політиків. Тоді Володимир намалював ситуацію в країні так: Тимошенко на дельтаплані летіла вниз – у неї падав рейтинг, Кучма сидів на піку гори, а Омельченко – в наметі внизу, неподалік них чомусь стояв... віслюк. Після публікації малюнка Казаневському зателефонували і запросили до мера Києва. Він щиро зрадів, чомусь подумав, що будуть вітати з черговою перемогою на міжнародному конкурсі. Згодом виявилось, що в Київграді його хотіли... насварити. Потім цю зустріч скасували, але з видавцем «Столичної газети» Вадимом Рабиновичем мер мав бесіду. Невідомо, про що там йшлося, проте все закінчилося тим, що приїхала бригада і спалила всі рекламні щити редакції. А

от сам Рабинович дуже полюбляв карикатуру, навіть коли йому довелося на деякий час виїхати-емігрувати з країни, просив Казаневського намалювати його, ніби він вповзає в Україну на карачках з довгими єврейськими пейсами і при цьому чіпляється дупою за прикордонний стовп. Художник все так і зробив, і в газеті надрукували.

«КАРИКАТУРА – ЦЕ ДИТЯЧИЙ МАЛЮНОК, ЯКИЙ НАСПРАВДІ... ДОРОСЛИЙ»

У липні Володимиру Казаневському виповнюється 65 років. Але непосидючий ювіляр не помічає свого поважного віку. Навіть про свою улюблену справу, яка переросла із хобі у професію і якою займається кілька десятиріч, говорить з любов'ю і гумором. Так, «запатентував» власне визначення карикатури. За Казаневським, це «такий наївний, дитячий і, на перший погляд, дурнуватий малюнок, який насправді зовсім дорослий і далеко не наївний, і має глибокі філософські підтексти і психологічний вплив».

Митець впевнений, що малюнком можна змінити хід речей в окремій країні. Адже якщо з'являється багато карикатур на одну і ту ж тему, то змінюється свідомість людей, і цей процес може якось розгойдати ситуацію, зрушити її з мертвої точки. Дисидентські малюнки, які «фізики-лірики» з Радянського Союзу висилали на Захід, якраз і були творами мистецтва, які розгойдували і допомагали знищувати радянський лад. Та ж ситуація відбувається сьогодні і в Росії. Свобода мислення, свобода малюнка там усіляко притискаються. Але їх не можна спинити, а політичну і філософську карикатуру неможливо втримати під ковпаком. За нею – віра в перемогу добра над злом, в завершення неоголошеної війни проти України, в світле майбутнє нової, демократичної БЕЗПУТІНСЬКОЇ Росії.

Тарас ГУНЧЕНКО

ВІЙСЬКОВІ СПОРТСМЕНИ

ПРОТИСТАВИЛИ АГРЕСІЇ ХОРОБРІСТЬ І ЧЕСНУ ГРУ

Європейські ігри — це новий континентальний проект спортивних змагань найвищого рівня. Перші в історії Європейські ігри проводилися в столиці Азербайджану Баку з 12 по 28 червня 2015 року.

В Іграх-2015 взяли участь понад 6 тисяч спортсменів з 50-ти країн Європи. Збірну команду України представляли 243 спортсмени, які виступали в 19 з 20 видів спорту. З них до складу збірної команди Збройних Сил України входять 37 спортсменів, які змагалися в 7 видах спорту та здобули сім золотих, п'ять срібних та чотири бронзові медалі.

Змагання проводилися у 20 видах спорту (16 олімпійських і 4 неолімпійських) у 52-х спортивних дисциплінах, серед яких бадмінтон, баскетбол, бокс, боротьба (вільна, греко-римська, жіноча), велоспорт (трекові гонки, шосейні гонки), водні види спорту (водне поло, плавання, стрибки у воду, синхронне плавання), волейбол, веслування на байдарках і каное, гімнастика, дзюдо, карате, легка атлетика, настільний теніс, самбо, стрільба, стрільба з лука, фехтування.

У Баку українська збірна стала 6-ю за кількістю медалей та посіла 8-е загальнокомандне місце.

Андрій Ягодка –
чемпіон
I Європейських ігор
з фехтування

УКРАЇНА – В ТОП-10 КРАЩИХ КОМАНД ЄВРОПИ

На цьому наголосив Президент України Петро Порошенко під час зустрічі з чемпіонами та призерами I Європейських ігор 2015 року:

«Славна перемога, яку українська збірна отримала в Баку, в Азербайджані, на дуже символічних Європейських іграх, є гарною формою підтримки українського народу, народу країни, яка воює. Нам потрібні перемоги, і бажано, щоб вони були лише у спорті. Нам потрібен мир, і ви зробили неоціненний внесок у досягнення цих перемог».

– Кожна спортивна перемога

додає сил нашим солдатам, сприймається як провісниця майбутньої перемоги над агресором. Ми знаємо, що саме так ми переможемо, захистимо незалежність і честь України. Спасибі всім авторам спортивних перемог за те, що додаєте сил кожному українцю, кожному воїну, – сказав П.Порошенко.

Бронза також
у Марії Повх та
Анастасії Тодорової
(байдарка-двійка)

– У вас є особливі вболівальники. Це воїни, які забезпечують захист України від збройної агресії з боку Російської Федерації, – додав Президент і висловив глибоку повагу батькові призера Ігор

Греко-римський
борець Дмитро
Пишков здобув
бронзову медаль

Українські гімнасти Микита Єрмак, Олег Верняєв та Ігор Радівілов фінішували другими у командній першості

Шаблістки Ольга Жовнір, Аліна Комащук, Олена Кравацька та Ольга Харлан перемогли в фіналі італійок

боксера Дмитра Замотаєва. Той добровольцем пішов на фронт і отримав поранення. А його син Дмитро у категорії до 49 кг виборов у Баку «бронзу». «Золото» в цій категорії здобув боксер з Росії Батор Сагалуєв. На церемонії нагородження українець продемонстрував своє ставлення до країни-агресора Росії і не повернувся в бік російського прапора, що підіймався над ареною, як це було потрібно за правилами.

Цей вчинок ще раз показав, що певний вплив на атлетів політика чинить. Так, канойіст Юрій Чебан та шаблістка Ольга Харлан, які викупили військові облигації, після торішніх перемог на чемпіонатах світу заявили: «Ніколи ще не було так приємно вигравати у Росії, як в такий складний для нашої країни час!».

ПОДВИГ ВІЙСЬКОВИХ СПОРТСМЕНІВ МОЖНА ПОРІВНЯТИ З ПОДВИГОМ ГЕРОЇВ АТО

Міністр оборони України генерал-полковник Степан Полторак під час вшанування військових спортсменів зазначив, що їхній подвиг можна порівняти з подвигом військовослужбовців Збройних Сил України, які виконують бойові завдання в зоні АТО. Вони теж роблять це заради своєї країни.

Плавець Андрій Хлопцов став першим у фінальному запливі батерфляєм на 50 метрів

Українська дзюдоїстка Світлана Ярємка

– Неможливо уявити Збройні Сили України без спорту, так само, як і спорт без Збройних Сил України!, – сказав генерал-полковник Степан Полторак. Глава вітчизняного оборонного відомства зазначив, що сьогодні українські військові спортсмени здійснюють подвиги не лише на спортивній арені, але й на полі бою.

– Сьогодні близько тисячі спортсменів Збройних Сил України захищають незалежність України на Сході нашої держави і є прикладом для всіх військовослужбовців. Ви – справжні герої, ви приносите честь і славу Україні і заслуговуєте на увагу та підтримку, – сказав генерал-полковник Степан Полторак.

Учасники заходу вшанували хвилиною мовчання військових спортсменів, які віддали свої життя, захищаючи країну під час проведення антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей.

Кращі військові спортсмени були заохочені відзнаками Міністерства оборони та грошовими винагородами. Так, грошову винагороду у розмірі 42 тис. грн отримав спортсмен-інструктор Центрального спортивного клубу ЗС України Олег Верняєв. Премію у розмірі 25 тис. грн отримав спортсмен-інструктор Центрального спортивного клубу ЗС України

ни Андрій Хлопцов. По 12 тис. грн. отримали спортсмени-стажери Центрального спортивного клубу солдати Жан Беленюк та Олена Сайко. Премією в розмірі 10 тис. грн заохочені спортсмен-стажер ЦСК ЗС України солдат Дмитро Пишков та спортсмен-інструктор Василь Шуптар. Таку ж суму отримали спортсмен-інструктор 9-го спортивного клубу Управління спорту Міністерства оборони Марія Повх та спортсмен-стажер 7-го спортивного клубу старший солдат Світлана Ярмюк.

ГІМНАСТ ВЕРНЯЄВ – КРАЩИЙ СПОРТСМЕН УКРАЇНИ

Глава НОК України Сергій Бубка підсумував виступ українських спортсменів на I Європейських

рію, ставши володарями нагород I Європейських ігор, вони прославили нашу країну».

Бубка відзначив високий рівень організації і цікавий формат мультиспортивних Ігор, який об'єднав спортсменів з олімпійських, неолімпійських та паролімпійських дисциплін. Також, він зауважив, що успішний виступ українців на Європейських іграх став важливим етапом підготовки до Ігор XXXI Олімпіади 2016 року в Ріо-де-Жанейро.

Національний олімпійський комітет підбив підсумки минулого місяця, центральною подією якого стали I Європейські ігри в Баку – українці на континентальному аналогу Олімпіади здобули 46 медалей, з них 8 золотих, а єдиним дворазовим переможцем

Український борець греко-римського стилю

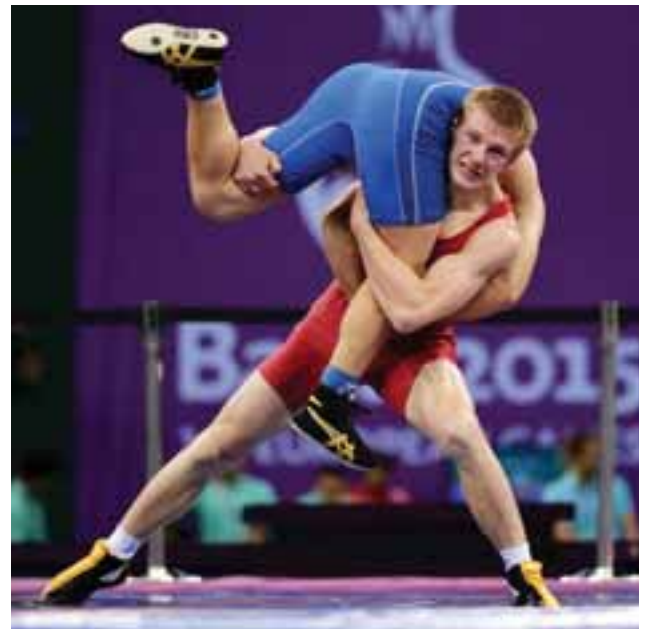
Жан Беленюк
виступив і Микитою Єрмаком Верняєв до двох золотих медалей додав «срібло» командного турніру. Отже, Олег Верняєв залишається найуспішнішим спортсменом України за версією Національного

«Срібна» самбістка Олена Сайко

іграх: «46 здобутих медалей – чудовий виступ. Крім того, маємо більше 30-ти 4-х і 5-х місць, що свідчить про високий потенціал наших атлетів. За підсумками Ігор серед 50 держав-учасниць ми знаходимося серед лідерів. Наші спортсмени увійшли в істо-

Європейських ігор став Олег Верняєв, який укотре підтвердив свій статус одного з найсильніших гімнастів сучасності. Чинний чемпіон світу та Європи успішно виступив у багатоборстві, а також виборов нагороду вищої проби в опорному стрибку. Разом з Ігорем Радівіло-

Український борець-вільник Василь Шуптар приніс у скарбничку збірної України бронзову нагороду

олімпійського комітету – в червні гімнаста вже вшосте названо кращим за підсумками місяця. Вперше це сталося в листопаді 2012-го року, за цим – у травні, жовтні та листопаді 2014-го року, а також у квітні 2015-го.

Олександр ПРИСЯЖНИЙ

ЗСУ

поважають права військовополонених!

Українські військові дотримуються Женевської конвенції про поводження з військовополоненими. Всі військовополонені отримують:

першу медичну допомогу
та подальше лікування

забезпечення одягом та харчуванням

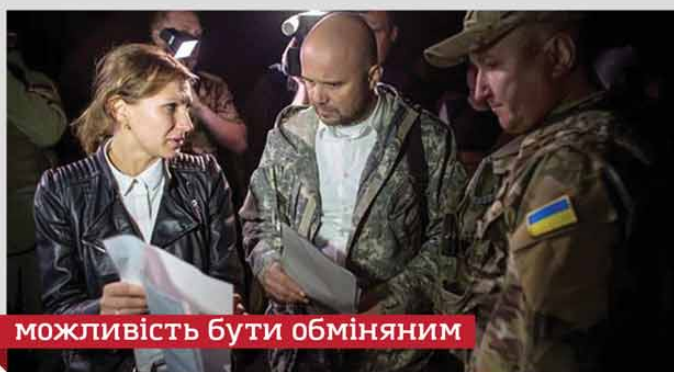
гідне ставлення та умови утримання

можливість зустрітись з офіційним
представником своєї країни

можливість зв'язатись з рідними
та повідомити їм про полон

можливість бути обміняним

об'єктивний і відкритий судовий процес

Літня форма для української армії

ТОВ «Торнадо» засноване у 1994 році і спеціалізується на виробництві форменого одягу а також засобів індивідуального захисту для силових відомств України.

При розробці враховуються всі тенденції на ринку армійської форми, особливу увагу приділено функціональності, зовнішньому вигляду і комфорту. Костюми забезпечені великою кількістю карманів. Тканина має експлуатаційні характеристики – вони зносостійкі.

В офісі компанії постійно діє виставка зразків продукції представники якої завжди проконсультують клієнта з питань серійної продукції, ознайомлять з новими зразками обмундирування і спорядження для ЗСУ.

- Костюм камуфльований «Комбат» «Multicam»
- Костюм камуфльований «Комбат» «А - Tacs AU»
- Костюм «Горка» «Multicam»
- Розвантажувальні системи, підсумки, аптечки
- Ремні брючні, тактичні
- Головні убори
- Натільна білизна
- Шеврони, фурнітура
- Спорядження різне

